

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
สาระภูมิศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ปริญญานิพนธ์
ของ
รัชฎาภรณ์ ทองแป้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
พฤษภาคม 2546

๓
๐๗๕
๖๖๖๙๔

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
สาระภูมิศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

๐ ๗ พ.ย. ๒๕๔๖

บทคัดย่อ
ของ
รัชฎาภรณ์ ทองแป้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
พฤษภาคม ๒๕๔๖

3

ว ๒๕๑๕๓๐ ๐

รัฐฎาภรณ์ ทองแป้น. (2545). ศีกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศีกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศีกษาสาระภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศีกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (ภูมิศาสตร์).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี วรกวิน อาจารย์ศักดิ์สิน ช้องดารากุล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศีกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศีกษาศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศีกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศีกษา สาระภูมิศาสตร์ และความสามารถของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศีกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการจัดทำหลักสูตรสถานศีกษา สาระภูมิศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศีกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศีกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศีกษาศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 482 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศีกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศีกษา ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก และความสามารถของครูในการจัดทำหลักสูตรสถานศีกษาสาระภูมิศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศีกษาสาระภูมิศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศีกษาสาระภูมิศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร และด้านงบประมาณมีความพร้อมในระดับมาก ส่วนด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมีความพร้อมในระดับปานกลาง

3. โรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มีขนาดแตกต่างกันมีสภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

4. โรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มีขนาดแตกต่างกันมีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ ทั้งมาตรฐาน ส 5.1 มาตรฐาน ส 5.2 ในด้านการนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

6. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกันมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

PROBLEMS FOR DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF SCHOOL
CURRICULUM ON GEOGRAPHIC CONTENT FOR MATTAYOMSUKSA
1 AND 4 LEVELS IN THE PILOT SCHOOLS OF THE
BASIC EDUCATION CURRICULUM, 2001.

ABSTRACT

BY

RATCHADAPORN TONGPAEN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the master of Education degree in Geography
at Srinakharinwirot University

May 2003

Ratchadaporn Tongpaen . (2003). *Problems for Development and Implementation of School Curriculum on Geographical Content for Mattayom Suksa 1 and 4 levels The pilot Schools of the Basic Education Curriculum, 2001*. Master thesis , M.Ed. (Geography). Bangkok : Graduate School , Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Asst. Prof. Kawee Worakawin , Mr Suksin Chongdarakul.

This research is aimed to study the opinion of School administrators, academic assistant and sub-committee of social study, religious and cultural learning group concerning the Problems for Development and Implementation of School Curriculum on Geographical and the ability of the teacher of such group in arranging the geographic content

The sample of this study is consisting of School administrators, academic assistant , and sub- committee of social study, religious and cultural learning group and the teachers of such group for 1 and 4 year of secondary education total 482 persons

The instruments used in data compilation are the questionnaires concerning the problems related to the curriculum arrangement and readiness in application of such curriculum in terms of personnel, curriculum, documents supporting the curriculum , budget, building and location, external environment and ability of the teachers in arrangement of the geographical study curriculum which is created by the researcher in rating scales. The data were analyzed by the use of percentage, means, standard deviation, and One - way Analysis of Variance for testing the hypotheses

Results of the research were found that

1. The problem related to the arrangement of the geographical content in general were considered and responded in the intermediate level.

2. The readiness to apply the geographical curriculum in general was considered in the intermediate level but in the aspect of personnel, curriculum, budget were in the more level and documents supporting the curriculum, building and location, external environment are considered in the intermediate level.

3. There is no difference related to problem concerning to the arrangement of the geographical subject different sizes of pilot Schools under the basic education curriculum, B.E.2544 is not significantly different.

4. There is difference at $P = .05$ related to the readiness of applying geographical concerning between sizes of pilot Schools

5. The teacher in the social study, religious and cultural group were able to understand about the geographical content both of content 5.1 and content 5.2 Standard and able to apply such knowledge to arrange the curriculum is considered at intermediate level.

6. There is a significant difference at $P = .01$ between teaching experience of the teachers.

ปริญญานิพนธ์

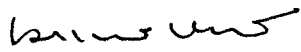
เรื่อง

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
สาระภูมิศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ของ

นางสาวรัชฎาภรณ์ ทองแป้น

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

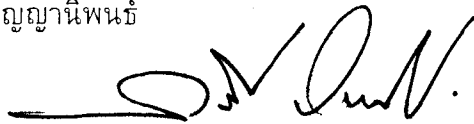

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

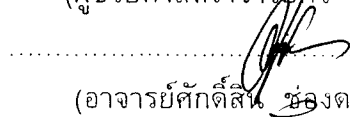
วันที่ เดือน พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรรกวิณ)

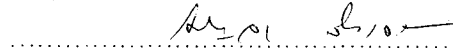
..... กรรมการ

(อาจารย์ศักดิ์สิน ช้องดารากุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ วรรณ วรชานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เบญจา ส่งเจริญ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี วรกวิน ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ศักดิ์สิน ช่องดารากุล กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจา ส่งเจริญ รองศาสตราจารย์วรรณ วังษ์วานิช กรรมการสอบเพิ่มเติม ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำพร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ธำรง ชูทัพ อาจารย์กรรณิการ์ จันทสิทธิ์ อาจารย์ประไพ ปาสาณพันธ์ อาจารย์ลำไย สนั่นรัมย์ อาจารย์อรนุช อยู่ทิม อาจารย์บังอร กมลวัฒนา ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ และแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.กมล สุดประเสริฐ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการอ่านและแก้ไขบทความภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยรู้จักซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ทุกท่าน ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ และอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอธิการวาลเลนติน มุ่งหมาย ที่ให้ความกรุณาและให้การสนับสนุนในการศึกษาต่อครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณพัชรี มะแสงสม คุณยุทธพงษ์ วงศ์เมืองสรรค์ รวมถึงพี่ ๆ และเพื่อน ๆ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในขณะทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และญาติพี่น้องที่ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ในการสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอดมา

รัชฎาภรณ์ ทองแป้น

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	8
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของหลักสูตร	10
ความเป็นมาของหลักสูตร.....	11
ความจำเป็นของการปฏิรูปหลักสูตร	12
การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2542... ..	13
การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	15
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	16
การจัดหลักสูตร.....	20
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	21
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
งานวิจัยต่างประเทศ.....	30
งานวิจัยในประเทศ.....	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	42
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
จุดมุ่งหมายการศึกษาค้นคว้า	92
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล	93
การวิเคราะห์ข้อมูล	93
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
การอภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	103
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	110
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	133

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐาน ส 5.1	23
2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐาน ส 5.2	23
3. รายชื่อโรงเรียนนำร่องทดลองหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	43
4. จำนวนและคำร้อยละของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	56
5 จำนวนของโรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแยกตามขนาดโรงเรียน	58
6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถาน ศึกษาโดยรวม และรายด้าน	59
7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ด้านบุคลากร	60
8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ด้านหลักสูตร	61
9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร	62
10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ด้านงบประมาณ	63
11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่	64
12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก	65
13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน	66
14 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ด้านบุคลากร	67
15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ด้านหลักสูตร	68
16 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร	69

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
17	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ด้านงบประมาณ	70
18	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่	71
19	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก	72
20	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4	73
21	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์โดย รวมและแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้	75
22	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โดยรวมและแยกเป็นรายชื่อของมาตรฐาน ส 5.1	76
23	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โดยรวมและแยกเป็นรายชื่อของมาตรฐาน ส 5.2	79
24	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โดยรวมและแยกเป็นรายชื่อ	83
25	แสดงจำนวนร้อยละของสื่อและอุปกรณ์การสอนภูมิศาสตร์	86
26	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถาน ศึกษา ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน	88
27	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถาน ศึกษา ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน	88
28	การทดลองความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถาน ศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นรายคู่	89
29	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการทำหลักสูตรสถาน ศึกษาของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน	90
30	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถาน ศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การสอนเป็นรายคู่	90

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นผลส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ มีลักษณะเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2544 : 1) ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 มาตรา 27 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ในการจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนในแต่ละท้องถิ่น อีกทั้งสถานศึกษาต้องกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนของสถานศึกษาต้องจัดทำสาระของหลักสูตรเอง ซึ่งต้องสอดคล้องกับสภาพชุมชน และสังคมในแต่ละท้องถิ่น ถ้าพิจารณาแล้วสถานศึกษายังขาดความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรลักษณะดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในระหว่างจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต่าง ๆ หลายด้านเช่น ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านหลักสูตร ปัญหาด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัญหาด้านอาคารสถานที่ และปัญหาอื่น ๆ ซึ่งอาจมีระดับความรุนแรงของปัญหามากน้อยแตกต่างกัน

แม้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นจะมีความพยายามสร้างและพัฒนาเป็นอย่างไรดี แต่หากขาดการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้จะขาดประสิทธิภาพและเกิดปัญหาตามมา ซึ่งจะส่งผลให้หลักสูตรไม่ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์อย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นภารกิจที่สำคัญก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา คือ การเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านบุคลากร ความพร้อมด้านหลักสูตร ความพร้อมในการจัดทำสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ความพร้อมด้านงบประมาณ ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและความพร้อมด้านอาคารสถานที่

สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยทดลองใช้ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ในชั้น ป. 1 , ป.4 , ม.1 และ ม.4 ซึ่งจะใช้ให้ครบทุกชั้นในปีการศึกษา 2547 และจะใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศในปีการศึกษา 2546 ในลักษณะเดียวกับโรงเรียน

นาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ในชั้น ป. 1 ป.4 , ม.1 และ ม.4 จนครบทุกชั้นในปี พ.ศ. 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544) โดยสถานศึกษาต้องวางแผนเพื่อกำหนดการสร้างหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คู่มือ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานตามที่หลักสูตร กำหนด โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ออกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ , วิทยาศาสตร์ , สุขศึกษาและพลศึกษา , ศิลป , การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จัดเป็นวิชาบังคับอีกวิชาหนึ่ง เนื้อหากล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม (กรมวิชาการ. ม.ป.ป. : 1) โดยวิชาสังคมศึกษาจะให้ความรู้แก่นักเรียนในเนื้อหาสาระความคิดรวบยอดและหลักการที่สำคัญในสาขาวิชาต่าง ๆ ของหมวดสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบ่งเป็น 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม, หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม, เศรษฐศาสตร์, ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์

ภูมิศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งในสาระการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทาง ภูมิศาสตร์ ระบบธรรมชาติ สังคมและกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (พวงเพชร ธนสิน. 2545:1) สำหรับหลักการของหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในสาระภูมิศาสตร์นั้นมีความประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจใน มิติสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมต่างๆที่ปรากฏอยู่ในโลก ความสัมพันธ์ต่อกันและ กันและต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งยังต้องการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในเชิงมิติสัมพันธ์ทั้งในส่วนประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายลักษณะตำแหน่งแหล่งที่ แบบแผนและ กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์ คิดวิเคราะห์และตัดสินใจในปัญหา ต่างๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกยข้องกับผลประโยชน์ของชาติและ ผลกระทบที่มีต่อโลก จะเห็นได้ว่าภูมิศาสตร์เป็นสาระที่มีเนื้อหา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางได้กล่าวถึงเนื้อหา สาระเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางภูมิศาสตร์ซึ่งหากครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจใน เนื้อหาสาระดังกล่าวอย่างแท้จริงก็อาจไม่สามารถนำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้

จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อม ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เพื่อจะได้นำข้อค้นพบเหล่านี้มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งจะใช้พร้อมกันทั่วประเทศในปีการศึกษา 2546 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภูมิศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภูมิศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความสามารถของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าขนาดโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน มีผลต่อระดับปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ และระดับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์หรือไม่ อีกทั้งทำให้ทราบว่าประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์หรือไม่ ซึ่งผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้บริหาร ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 76 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2544 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 76 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 1 คน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน โดยเลือกมาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 228 คน

กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 304 คน

รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 532 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3.1.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ขนาด

- ขนาดกลาง
- ขนาดใหญ่
- ขนาดใหญ่พิเศษ

3.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ สภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารະภูมิศาสตร์

3.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

3.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ขนาด

- ขนาดกลาง
- ขนาดใหญ่
- ขนาดใหญ่พิเศษ

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สารະภูมิศาสตร์

3.3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ประสบการณ์การสอน แบ่งเป็น 5 ระดับ

- ต่ำกว่า 5 ปี
- 5 – 10 ปี
- 11 - 15 ปี
- 16 - 20 ปี
- 21 ปีขึ้นไป

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารภูมิศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตร หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานที่เกิดข้อขัดข้องซึ่งเกิดจากขาดการเตรียมความพร้อม ทำให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรไม่ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะได้ศึกษาประเด็นสภาพปัญหาการดำเนินการจัดทำหลักสูตรดังต่อไปนี้

1.1 สภาพปัญหาด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 สภาพปัญหาด้านหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรแกนกลางที่เขียนขึ้นขาดความชัดเจน อ่านเข้าใจยาก ทำให้ผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฏิบัติตามไม่ได้

1.3 สภาพปัญหาด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร หมายถึง หนังสือสื่อการจัดทำหลักสูตรที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งมามีปริมาณไม่เพียงพอและล่าช้า ทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาล่าช้า ไม่ทันเวลา

1.4 สภาพปัญหาด้านงบประมาณ หมายถึง งบประมาณที่ใช้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปริมาณไม่เพียงพอ ได้รับงบประมาณล่าช้าและขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและชุมชน

1.5 สภาพปัญหาด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ขาดแคลนอาคารสถานที่ที่จะใช้จัดทำหลักสูตร

1.6 สภาพปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง การที่ชุมชน ครอบครัวนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในด้าน

งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ แม้กระทั่งบุคลากรเพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนทำให้การจัดทำหลักสูตรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง สภาพของโรงเรียนที่แสดงถึงความพร้อมที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ความพร้อมด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรที่จะใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้รับการอบรม มีความตระหนักเห็นความสำคัญและยอมรับในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

2.2 ความพร้อมด้านหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น มีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้

2.3 ความพร้อมด้านจัดสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร หมายถึง การสร้างหรือจัดหาสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เพียงพอและทันเวลา อีกทั้งสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตรยังมีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร

2.4 ความพร้อมด้านงบประมาณ หมายถึง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และงบประมาณที่ได้รับมีปริมาณที่เพียงพอ ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ของทางโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

2.5 ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การจัดเตรียมอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

2.6 ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง การที่ชุมชน ครอบครัว นักเรียนให้การร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ แม้กระทั่งบุคลากรเพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

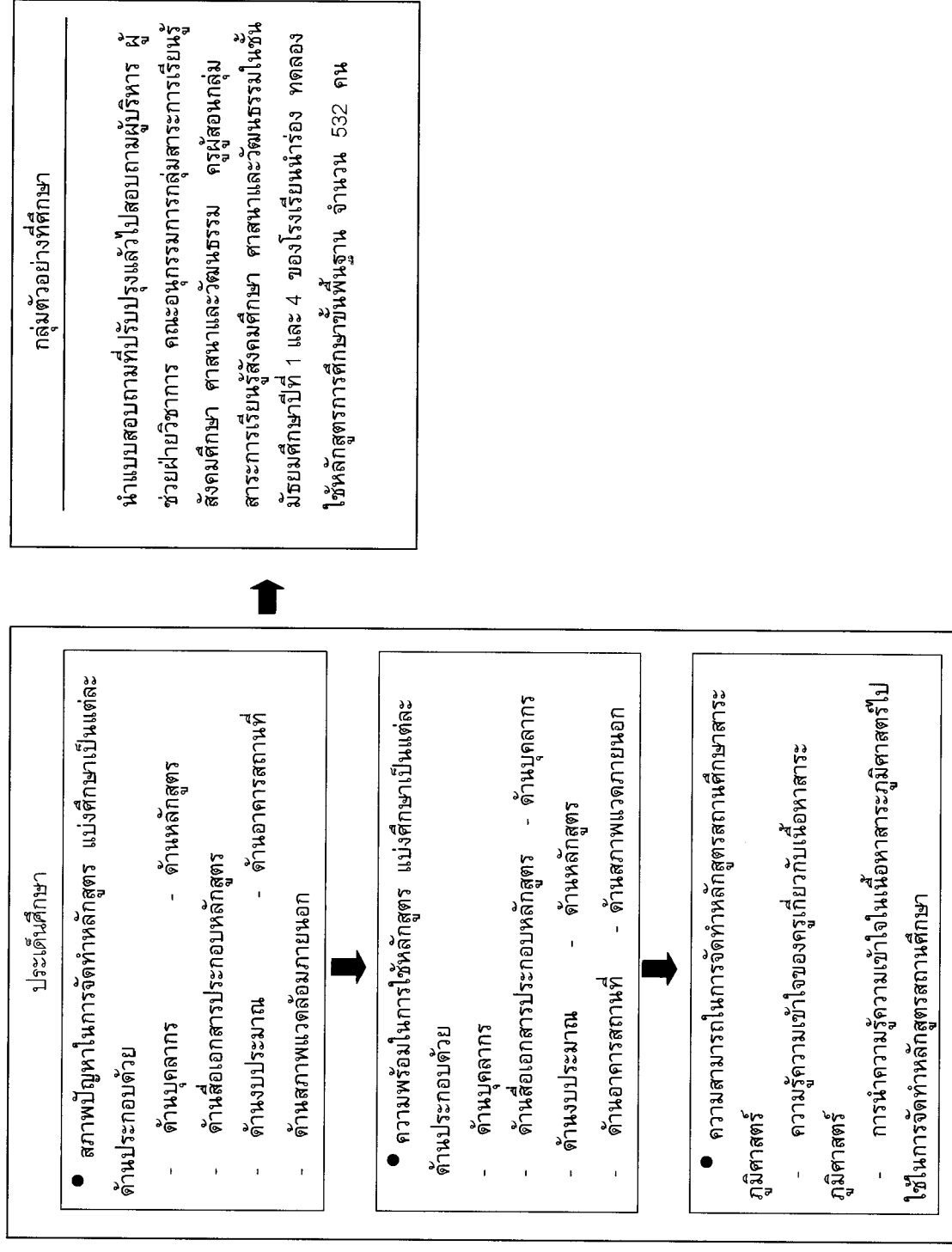
3. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ สามารถวิเคราะห์ ตีความจนนำไปใช้จัดทำสาระของหลักสูตรในหัวข้อต่อไปนี้คือ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค กำหนดเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต จัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำแผนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เมื่อเรียนจบ 12 ปี

5. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น หมายถึง ความคาดหวังในตัวผู้เรียนว่าผู้เรียนควรรู้ และสามารถทำอะไรได้ตามมาตรฐาน เมื่อเรียนจบแต่ละช่วงชั้น

6. มาตรฐานการเรียนรู้รายปี / รายภาค หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่จัดเป็นรายปี / รายภาค
7. ช่วงชั้น หมายถึง ระยะเวลาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อกำหนดมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรโดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้นดังนี้คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้น ป. 1 – ป. 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้น ป. 4 – ป. 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น ม.1 – ม.3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้น ม.4 – ม.6
8. สาระการเรียนรู้ หมายถึง สาระและกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้เป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
9. หน่วยการเรียนรู้ หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่จัดหัวข้อในลักษณะการสัมพันธ์เชื่อมโยงหรือบูรณาการเพื่อสะดวกในการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยจะประกอบด้วย สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และเวลาในการจัดการเรียนรู้
10. หน่วยกิต หมายถึง คำนวณหน้าที่ผู้เรียนจะได้รับหลังจากมีการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาและสอบผ่านวิชานั้น ๆ ได้
11. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาต้องจัดทำตามจุดเน้นของสถานศึกษาและสภาพท้องถิ่น
12. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา
13. โรงเรียนนำร่อง หมายถึง โรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
14. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในระดับชั้นปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. โรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกัน
มีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน
2. โรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกัน
มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์
การสอนแตกต่างกันมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตร
2. ความเป็นมาของหลักสูตร
3. ความจำเป็นของการปฏิรูปหลักสูตร
4. การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542
5. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
6. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
7. การจัดหลักสูตร
8. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
9. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของหลักสูตร

มีผู้ให้คำนิยามความหมายของหลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้

การ์เตอร์ วี กู๊ด (Good. 1977 : 149) ได้กล่าวถึงหลักสูตรว่ามีความหมาย

3 ประการ ได้แก่

1. หลักสูตรคือเนื้อหาวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้น
2. หลักสูตรคือเค้าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนให้แก่เด็กเพื่อมีความรู้จบชั้น และสามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพ
3. หลักสูตรคือกลุ่มวิชาและกลุ่มประสบการณ์ที่กำหนดให้นักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2532 : 64) หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่นักเรียนแต่ละคนพึงมีในโปรแกรมการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ ที่ได้วางแผนไว้ในกรอบของทฤษฎี

ชำระ บัวศรี (2532 : 68) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

สัจด์ อุทรานันท์ (2532:16) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ต้องการ หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวของโรงเรียน

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2533 : 45) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองในทางที่โรงเรียนปรารถนา และหลักสูตรที่ดีนั้นควรจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของชีวิตที่เหมาะสมที่สุด

กาญจนา คุณารักษ์ (2535 : 2) กล่าวว่าหลักสูตรหมายถึงโครงการหรือแผนอันประกอบไปด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง การกำหนดแผนการเรียนการสอนของประเทศที่ได้วางไว้ล่วงหน้า โดยได้จัดเนื้อหาวิชาไว้อย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหรืออาจหมายถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ตามความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

2. ความเป็นมาของหลักสูตร

การศึกษาเป็นเครื่องมือและเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ดังนั้นการจะพัฒนาประเทศให้เจริญจึงจำเป็นต้องเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนเป็นสิ่งสำคัญ และหัวใจของระบบการศึกษาทุกระบบในการจัดการศึกษา คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนแบบแปลนการจัดการเรียนการสอน เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดและบริหารหลักสูตร ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ เอกสารทางวิชาการหรือมวลประสบการณ์ที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน คล้ายรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นแม่บทในการออกกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ (สมทรง ชุมรักษ์ . 2542 : 26)

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และชีวิตมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างลึกซึ้ง จนยากที่จะแยกออกจากกันได้ การศึกษาเป็นกระบวนการสังคมอย่างหนึ่งที่รัฐจัดขึ้นเพื่อเป็นรากฐานในการส่งเสริมความเจริญมั่นคงของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ เพื่อการดำรงอยู่ของสังคม การศึกษาจะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย แต่การเปลี่ยนแปลงการศึกษาจะต้องมี

ความเป็นอิสระในตัวเองที่มุ่งให้บุคคลรักการแสวงหาความจริงเพื่อเป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น และในขณะเดียวกันจะต้องสนองตอบต่อความต้องการของประเทศชาติ สังคม ท้องถิ่น และบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เมื่อชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาต้องเปลี่ยนไปด้วย (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2544)

3. ความจำเป็นของการปฏิรูปหลักสูตร

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการปฏิรูปหลักสูตร ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ใช้ในการผลิตสินค้า ทำให้การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมกลายเป็นรายได้หลักของประเทศ ส่งผลให้อัตราการเติบโตของประเทศรายได้ต่อหัว ประชากรเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจเจริญอย่างรวดเร็วจนสภาพความเจริญดังกล่าวเป็นความเจริญที่ไม่ยั่งยืน เนื่องจากความมั่นคงมิได้เกิดมาจากคุณภาพของคนในสังคมไทย เมื่อสถานการณ์ของโลกและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินรุนแรง สภาพการณ์ต่างๆ เหล่านี้นำมาซึ่งปัญหามากมายในปัจจุบัน

3.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีเจตนาให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ค้ำครองสิทธิ สร้างความเสมอภาค ให้โอกาสคนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมจัดการศึกษา

3.3 ความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ไม่สามารถสร้างคน ให้มีจิตใจที่ดีมีศักยภาพอย่างเพียงพอในการที่จะดำรงชีวิตในสังคม ประกอบอาชีพอย่างพอเหมาะและสามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น

3.4 ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี มีความเจริญอย่างรวดเร็วและแผ่กระจายไปทุกแห่งอย่างรวดเร็ว ไม่มีขอบเขตจำกัด ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม

3.5 ความเป็นสังคมที่ไปสู่ความเป็นสากลนั้นจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญา ใช้เทคโนโลยี การเคารพสิทธิ การเอื้อเฟื้อต่อสตรีและเด็ก และการเผชิญปัญหาใหม่ๆ

3.6 การปฏิรูปสังคม การศึกษาจะต้องปฏิรูปสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางสังคม เอื้ออำนวยต่อสังคม จัดระบบการอยู่ร่วมกันทางสังคม สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจากเงื่อนไขดังกล่าว จึงทำให้เกิดการปฏิรูปหลักสูตรขึ้น

4. การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 ในส่วนของการจัดทำสาระหลักสูตรนั้น ปรากฏในหมวดที่ 1 หมวดที่ 3 หมวดที่ 4 และหมวดที่ 6 ซึ่งสรุปสาระสำคัญของสาระสำคัญได้ดังนี้

การจัดทำสาระหลักสูตร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักสูตร 4 ข้อ ซึ่งจะจำแนก ได้ดังนี้

1. จุดประสงค์ มีปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 , 7, 8 และ 9
2. เนื้อหา มีปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 4 (ทุกมาตรา)
3. กิจกรรมการเรียนการสอนมีปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหมวดที่ 3 มาตราที่ 15
4. การประเมินผล มีปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหมวดที่ 6 (ทุกมาตรา)

หมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและหลักการ (มาตราที่ 6 , 7 , 8 , 9)

1. การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม และให้ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของสังคม

2. กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องของธรรมชาติชีวิตและสังคม ทั้งในความเป็นไทยและสากล

3. การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักเอกภาพด้านนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ กระจายอำนาจ ระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วม กำหนดมาตรฐานและประกันคุณภาพ

หมวดที่ 3 ระบบการศึกษา (มาตราที่ 15)

การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ 1. การศึกษาในระบบ 2. การศึกษานอกระบบ 3. การศึกษาตามอัธยาศัย ทั้ง 3 รูปแบบนี้สามารถเทียบโอนกันได้ สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบหรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา (มาตราที่ 22 , 23 , 24 , 25 , 26 , 27 , 28 , 29)

1. ต้องยึดหลักว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและต้องให้แต่ละคนสามารถพัฒนาตามความถนัด ความสนใจ

2. เนื้อหาสาระของการศึกษาทุกระบบทุกรูปแบบ ต้องเน้นความรู้คู่คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ โดยการบูรณาการ (ผสมผสาน) ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา

3. เนื้อหาสาระของวิชาความรู้ ที่ต้องนำไปกำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก และความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเหล่านี้คือ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

3.2 ความรู้ และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 ความรู้และการประยุกต์ใช้เกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

3.4 ความรู้และทักษะในด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ไปต่อนี้

4.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

4.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึก การปฏิบัติ

4.4 ผสมผสานความรู้และคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ทุกกิจกรรม

4.5 จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

4.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งประสานความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนในการจัดการเรียนรู้

5. รัฐต้องส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ฯลฯ

6. ให้สถานศึกษาประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยพิจารณาจากความประพฤติ การแสดงออก การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ตามความเหมาะสมของวิชา รูปแบบและระดับของการศึกษา

7. ให้สถานศึกษา ใช้วิธีการหลากหลายในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ และให้นำผลการประเมินในระดับก่อนนั้นมาพิจารณาประกอบด้วย

8. หลักสูตรแกนกลาง ของการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดโดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตร (ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม) ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ความต้องการและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตราที่ 47 , 48 , 49 , 50 , 51)

1. มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพ ทั้งนี้ครอบคลุมสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับปริญญา

2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของแต่ละสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด เช่น เขตพื้นที่เทศบาล กทม. ที่ต้องกำกับดูแลติดตามประเมินและพัฒนาตนเองโดยอาศัยมาตรการและใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้จัดตั้ง “ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ” มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ 1. พัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา 2. ประเมินผลปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานตามกำหนดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

สำหรับงานรองรับมาตรฐานฯ จะมีโครงสร้างและการบริหารอย่างไรย่อมเป็นไปตามกฎหมายที่จัดตั้งของหน่วยงานนี้ แต่คาดว่าเมื่อสำนักงานนี้กำหนดเกณฑ์การประเมินขึ้นแล้วจะต้องแจ้งให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทั่วกัน การประเมินคงกระทำโดยคณะบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถด้านประเมินผลการศึกษา โดยประเมินจากสภาพจริงจากหลักฐานหรือร่องรอย การปฏิบัติงาน ประเมินหลายด้าน ทั้งปัจจัยตัวบ่งชี้ระบบบริหาร กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน ผลงานที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ชุมชนและบริบทของการศึกษา สำนักงานอาจมีเครือข่าย ผู้ประเมินอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ หรือเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ ก็ได้

5. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนา มีความหมายเด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือการทำให้ดีขึ้น และการทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงมีความหมายครอบคลุมถึงการทำให้หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น หรืออาจหมายถึงการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่ต้องมีหลักสูตรเก่าเป็นพื้นฐานอยู่เลยก็ได้ ในตำราเกี่ยวกับหลักสูตรโดยทั่วไปมีการใช้คำอยู่หลายคำ เช่นคำว่า การสร้างหลักสูตร การร่างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร คำเหล่านี้ล้วนแล้วแต่อยู่ในขอบข่ายของการพัฒนาหลักสูตรทั้งสิ้น (สจต อูทรานันท์ . 2526 : 30)

เสริมศรี ไชยศรี (2526 : 233) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรพอสรุปได้ดังนี้ คือ เป็นการวางแผน การออกแบบ การประเมิน และการนำไปประกอบการเรียนรู้ของนักเรียนไปใช้ โดยสถาบันนั้น ๆ นำไปใช้กับนักเรียนที่อยู่ในสถาบันของตนเอง เป็นการจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่หลายความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วยและการพัฒนาหลักสูตรยังหมายถึง การสร้างเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงแผนประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลาย รวม

กระบวนการทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนพัฒนา การศึกษาวิเคราะห์สภาพต่างๆ ก่อนการพัฒนาแล้ว นำมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรการสอน

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 5 – 7) กล่าวถึงกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรว่าประกอบ ด้วยกิจกรรม 5 ประการคือ

1. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 83) ได้กล่าวถึงหลักในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโดยวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. พัฒนาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน โดยพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ในด้านการเลือกและจัดประสบการณ์และการเรียนจะต้อง พิจารณาความเหมาะสมในด้านความยากง่าย ลำดับก่อนหลัง ความต่อเนื่องและบูรณาการ ประสบการณ์
3. พัฒนาจุดประสงค์ สารความรู้ และประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน
4. พิจารณาถึงความเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ
5. พัฒนาอย่างเป็นระบบ
6. พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง
7. มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา
8. อาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย
9. ใช้พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยาและวิชาการความรู้ต่าง ๆ

6. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

6.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวคิดไว้ดังนี้ “การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม สามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคม และ สิ่งแวดล้อม”

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าหลักสูตรได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีชีวิตที่ สมบูรณ์ (Perfect Life) ทั้งระบบสมอง ระบบกาย และระบบจิตวิญญาณ มีความสมดุลที่เป็นองค์รวม (Holistic View) เน้นความสัมพันธ์ด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม ที่ประสานกันทุกด้าน จนเกิด

ภาวะที่พอดี ผู้เรียนสามารถพึ่งตนเอง (Independent) ด้านความคิด ปฏิบัติ และตัดสินใจด้วย ตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Interdependent) โดยการทำเป็นทีมอย่างแท้จริงและสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนใช้ความรู้ความสามารถที่ได้ จากการศึกษา มาสร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ทั้งในชุมชน สังคม ประเทศชาติ และโลก อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน สิ่งแวดล้อม

6.2 หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศจึง กำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 4)

- 1) เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล
- 2) เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและ เท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
- 4) เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- 5) เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

6.3 จุดหมาย

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 4)

- 1) เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
- 2) มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
- 3) มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
- 4) มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
- 5) รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
- 6) มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
- 7) เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลป วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9) รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

6.4 โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตร จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 5)

1) ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2) สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ภาษาไทย

2.2 คณิตศาสตร์

2.3 วิทยาศาสตร์

2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.6 ศิลป

2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลุ่ตย์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลป การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจาก กิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย (กรมวิชาการ. 2544 : 6)

4) มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ (กรมวิชาการ 2544 : 6 - 7)

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5) เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 7)

ช่วงชั้นที่ 1	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6	มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

7. การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้างๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชาใหม่ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่มในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 และจัดทำ มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชานั้นๆ ด้วย สำหรับช่วงที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 นั้น ยังไม่ควรให้เลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนเฉพาะรายวิชาพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติ การเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จัดเป็นหน่วยกิตดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และปีที่ 4 – 6 การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร

และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่างๆ (กรมวิชาการ, 2544 : 5)

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดแผนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

8. สารและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสารและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสารและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สารและมาตรฐานการเรียนรู้ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ในที่นี้ขอกล่าวถึงเฉพาะสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเท่านั้น สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แบ่งออกได้เป็น 5 สาร ดังนี้

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมและศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ประกอบด้วย

มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี ตามกฎหมาย ประเพณีและ วัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรง รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้ง เศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมา วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและ ธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลกระทบต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้ แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะ นำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตาราง 1 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐาน ส 5.1

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ม. 1-3	ม. 4-6
1. วิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ของโลกแต่ละแห่งที่แตกต่างกันในลักษณะกายภาพและระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ 2. รู้จักใช้และเห็นคุณค่าของแผนที่ชนิดต่าง ๆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่และเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตประจำวัน 3. ใช้เครื่องมือหาข้อมูลในการแปลความหมายเชิงภูมิศาสตร์	1. สังเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือปรากฏการณ์พิเศษในพื้นที่ประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก 2. เปรียบเทียบและเลือกใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ เครื่องมือ เทคโนโลยีสมัยใหม่ทางภูมิศาสตร์และนำไปสู่การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ และนำเสนอได้

ตาราง 2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐาน ส 5.2

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ม. 1-3	ม. 4-6
1. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรของประเทศและของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและสังคม ภูมิทัศน์ หน้าที่ กฎระเบียบ สถานการณ์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อมปฏิบัติตน และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น 2. เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกวิเคราะห์การก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคมอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เปรียบเทียบวิถีชีวิตของสังคมไทยและสังคมอื่นที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เข้าใจปัญหาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา	1. วิเคราะห์วิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับประเทศและโลก วิธีการมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาในประเทศและระหว่างประเทศ บทบาทขององค์การและการประสานความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศกฎหมายเฉพาะเรื่อง กระบวนการประเมินทางเลือกและตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. เข้าใจกระบวนการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีลักษณะพิเศษหรือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละพื้นที่ในประเทศและโลก และการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน ภูมิภูมิ และดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมของไทย

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	
ม. 1-3	ม. 4-6
และปรับเปลี่ยนค่านิยมและวิถีชีวิตเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมของประเทศและของโลก 3. ประเมินผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรการย้ายถิ่นที่มีต่อปัญหา และวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมตระหนักถึงผลที่เกิดจากปัญหาและวิกฤตการณ์ต่อคุณภาพชีวิตเห็นความสำคัญของการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรู้มาตรการและความพยายามแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ มีบทบาทในการจัดการและแก้ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น 4. มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง และนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีกระบวนการ	3. ตระหนักและรู้วิธีการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาเฉพาะกรณี และความพยายามของมนุษย์ในการแก้ปัญหาสังคมทั้งในระดับประเทศและโลกติดตาม เลือก รับข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและโลก 4. มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมเสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีกระบวนการ แสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงาน ปฏิบัติตนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

หลักการของหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมสาระภูมิศาสตร์สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมศึกษาประวัติศาสตร์มานุษยวิทยา ที่มุ่งให้มีความเข้าใจในเรื่องมิติสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในโลก ความสัมพันธ์ต่อกันและต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในเชิงมิติสัมพันธ์ทั้งในส่วนในประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายลักษณะตำแหน่งแหล่งที่ แบบแผนและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม คติวิเคราะห์และตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ และผลกระทบที่มีต่อโลก (กรมวิชาการ. 2545 : 6)

9. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

9.1 หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเองคือ หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

9.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้นๆ ดังนี้

9.2.1 หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญๆในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

9.2.2 หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ว่ามีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถ ช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับ สภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ

9.3 การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ และเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของตน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นตลอดเวลา สถานศึกษาควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์ สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่าโลก และสังคมรอบๆ จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะ พัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาครัฐ ใน ชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้ สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียน ที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญๆ ของสถานศึกษา พร้อมด้วยเป้าหมายมาตรฐาน แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการและติดตาม ผล ตลอดจนจัดทำรายงาน แจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษาเพื่อปฏิบัติงานที่เหมาะสม ตามหลักสูตรของสถานศึกษา และมาตรฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้ กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ โดยอาศัยบุคคลต่างๆ เข้าไปมีส่วนร่วมนี้ เป็นกระบวนการที่มีพลัง ผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางก่อให้เกิด เจตคติในทางที่สร้างสรรค์ตึงามแก่สังคมของสถานศึกษา มีระบบและหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงาน เกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่ายเพียบพร้อม เช่น ระบบคุณภาพระบบหลักสูตร สารการเรียนรู้ การเรียน การสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การติดตามการรายงานฐานข้อมูลการเรียนรู้ การวิจัย แบบมีส่วนร่วม มีระบบสนับสนุนครูอาจารย์ เป็นต้น กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องท้องถิ่นสนอง ตอบความต้องการชุมชน

2) การจัดหลักสูตรสถานศึกษา จากวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดสาระการเรียนรู้จากช่วงชั้น ให้เป็นรายปีหรือราย ภาค พร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูทุกคนคือครูผู้สอนและครูสนับสนุน ได้นำไปออกแบบการเรียนการสอน การบูรณาการโครงการร่วม เวลาเรียน การมอบหมายงาน โครงการงาน แฟ้มผลงานหรือการบ้าน ที่มีการวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา เป็นหลักสูตรสถานศึกษา ที่ครอบคลุมภาระงาน การจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา

3) การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สถาน ศึกษา นำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระต่างๆ จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ และกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนที่คาดหวัง เป็นรายปีหรือรายภาค ทั้งนี้ต้องพยายาม กำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของการศึกษาด้วย พิจารณากำหนดการวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล พร้อมทั้งการ พิจารณาภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และสามารถกำหนดในลักษณะผสมผสาน บูรณาการ จัดเป็นชุดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นหรือจัดเป็นโครงการได้

4) การออกแบบการเรียนการสอน จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาค สถานศึกษาจะต้องมอบหมายให้ผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยคาด หวังว่าผู้เรียนควรจะสามารถทำอะไรได้ เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 นั้น

ผู้เรียนจะเรียนรู้สาระเรื่องที่กำหนดได้ระดับใด ยกตัวอย่างวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีสาระ 1 : จำนวนและการดำเนินการ และมีมาตรฐาน ค : 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง ผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะสามารถทำอะไรได้ เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้ข้อหนึ่งว่า มีความคิด รวบรวมและความรู้สึกเชิงจำนวนเกี่ยวกับจำนวนนับและศูนย์ และผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะมีความสามารถอย่างไร เช่น ผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถนับได้ 1 ถึง 100 และมากกว่า เป็นต้น และการออกแบบการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และสังคม

5) การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีนั้น สถานศึกษาต้องตระหนักถึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยึดหัวข้อเรื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้ากับหัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดเวลาเรียนสำหรับสาระเรียนรู้รายปี ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ควรกำหนดจำนวนเวลาสำหรับการเรียนตามสาระการเรียนรู้รายปีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็น ในการสอนเพื่อเน้นทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลข การวิเคราะห์ โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งต้องจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกเพลิดเพลิน ซึ่งในแต่ละคาบเวลา ไม่ควรใช้เวลายาวเกินความสนใจของผู้เรียน นอกจากผู้สอนจะจัดให้เป็นกิจกรรม เช่น การฝึกให้เขียนหนังสือเป็นเล่ม เป็นต้น

การเรียนการสอนควรดำเนินไปตามความสนใจของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรเข้าใจจิตวิทยาการสอนเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผสมกลมกลืนตอบสนองต่อชีวิตที่อยากรู้อยากเห็นของเด็กโดยเฉพาะ แต่ต้องไม่ลืมนึงเน้นทักษะพื้นฐานดังกล่าวสำหรับในช่วงชั้นที่ 2 ผู้เรียนซึ่งได้ผ่านการเรียนการเล่นเป็นกลุ่มมาแล้วในช่วงชั้นนี้ จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม การสอนตามหัวข้อเรื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ หัวข้อเรื่องขนาดใหญ่สามารถจัดทำเป็นขนาดย่อย ทำให้ผู้เรียน รับผิดชอบไปศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อย่อยเหล่านี้ เป็นการสร้างความรู้ของตนเองและใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนำผลงานมาแสดง ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ผลงานของกันและกันในรูปแบบการสะสมผลงาน

การเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ เป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษานอกจากจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆที่ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนแบบบูรณาการเป็นโครงงานมากขึ้น เป็นการเริ่มทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการสอนและประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ แม้การเรียนภาษาก็สามารถเป็นช่องทางสู่โลกของการทำงานได้ และต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสังคมในอนาคตจะต้องอยู่บนรากฐานของความรู้ สถานศึกษาจึง

ต้องจัดบรรยากาศให้อยู่ในสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์เป็นตัวอย่างแก่สังคม และควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วย

การเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในลักษณะรายวิชาหรือโครงการ

6) แนวทางการจัดหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรการศึกษาดำเนินไปด้วยดี บรรลุตามที่คาดหวังจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 การจัดทำสาระของหลักสูตร

6.1.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้นการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับรายวิชาที่จะจัด

6.1.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 1) ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

6.1.3 กำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายภาคทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมดังนี้

- ช่วงชั้น 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และช่วงชั้น ที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคและกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาค สำหรับช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่นๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 40 – 60 ชั่วโมงต่อ ภาคเรียน ที่มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมและใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

6.1.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สารการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามข้อ 1 , 2 และ 3 มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของวิชานั้นๆ

สำหรับชื่อรายวิชามีแนวทางในการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

6.1.5 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไป บูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกรายวิชา

ในการจัดหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ

6.1.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปีหรือรายภาค และหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้และผู้สอน

6.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1) การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

2) จัดกิจกรรมตามความสนใจความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถความต้องการของ ผู้เรียนและชุมชน เช่น ชุมชนทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น

3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น

4) จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

5) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

6.3 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นสามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในแต่ละภาคเรียนปีการศึกษาครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวิจัย เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานความสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปีหรือรายภาค

ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนสถานศึกษาได้นำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดแนวทางการวัดและการประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

6.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการการใช้ในการจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาการดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนาและการรายงานผลการเรียนรู้ และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ (กรมวิชาการ. 2544 : 27 – 34)

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

10.1 งานวิจัยต่างประเทศ

เรย์โนลด์ (Reynolds. 1970:4879 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐเทนเนสซีตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ด้านตัวผู้สอนมีอุปสรรคที่ทำให้ผู้สอนไม่สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนได้ นั่นก็คือไม่มีเวลาเพียงพอ ด้านวิธีสอน อาจารย์ผู้สอนมุ่งสอนให้นักเรียนจำเนื้อหา มีอาจารย์ส่วนน้อยที่ใช้วิธีสืบสวนสอบสวน การศึกษารายกรณี การใช้อุปกรณ์การสอนและหนังสืออ่านประกอบมีน้อยมาก การเลือกหนังสือเป็นตำราเรียน ความพอใจของอาจารย์ส่วนมากต้องการให้มีการอบรมวิธีสอนสังคมศึกษาใหม่ ๆ

วิลเลียม (Williams. 1973:211) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษาพบว่า การสอนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์ผู้สอนยังดำเนินไปเหมือนเดิม คือส่วนมากสอนด้วยการบรรยายมากกว่าวิธีอื่นๆ การศึกษาด้วยตนเอง และการจัดกลุ่มสัมมนา มีน้อยมาก นักเรียนไม่ได้รับการกระตุ้นให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ นักเรียนต้องการการเรียนการสอนที่ใช้ภาพยนตร์ บทเรียนโปรแกรม การออกไปหาประสบการณ์นอกสถานที่ การใช้โทรทัศน์ และการสอนแบบสืบสวนสอบสวน

เฮลเลอร์ (Heller. 1975:1424 – A – 1425 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวโน้มการสอนสังคมศึกษาในสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาแนวโน้ม และแนวความคิดใหม่ๆ ซึ่งปรากฏในสาขาการศึกษาสังคมศึกษาในช่วงระหว่าง 20 ปีที่ผ่านมา สืบหาแนวโน้มและแนวความคิดใหม่ๆ ดังกล่าวดังกล่าวว่าได้มีการบูรณาการในวิธีสอนสังคมศึกษาที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้เกณฑ์ที่ระบุเป็นเชิงปฏิบัติจัดแนวโน้มในวิชาสังคมศึกษาเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้และประสบผล คือ

1.1 พบว่ามีแนวโน้มสำคัญของการสอนวิชาสังคมศึกษา 6 ประการที่ได้ผล คือมีการใช้กระบวนการสืบสอบในการเรียนการสอน การให้การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมด้วยการตรวจสอบและพัฒนาระบบค่านิยม การศึกษาแยกรายวิชาในศาสตร์แขนงสังคมศาสตร์ การรวบรวมเอาปัญหาเชิงโต้แย้งเข้าไว้ในเนื้อหาวิชา มีการให้ความสนใจเป็นพิเศษในการศึกษาประวัติศาสตร์ในเรื่องการมีส่วนร่วมและการสร้างสรรค์ของชนกลุ่มน้อย และมีการใช้เกมและสถานการณ์จำลองในห้องเรียน

1.2 แนวคิดใหม่ที่สำคัญของวิชาสังคมศึกษา คือ การเสนอเนื้อหาวิชาในรูปแบบโปรแกรมการสอนเป็นคณะ การใช้การสอนโดยวิธีศึกษาอิสระ และการเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมของโลก

2. การวิจัยครั้งนี้ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าแนวโน้มสังคมศึกษาได้รับการยอมรับจากนักการศึกษาสังคมศึกษา และใช้เป็นวิธีสอนสังคมศึกษาในชั้นเรียนได้

10.2 งานวิจัยในประเทศ

กองวิจัยทางการศึกษา (2544) ได้สำรวจความคิดเห็นครูเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาความคิดเห็นครูต่อสาระของหลักสูตรและการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการสำรวจพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80 ขึ้นไป) มีความเห็นว่า การนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ให้ได้ผลนั้น ควรมีการพัฒนาใน 4 ด้านหลัก คือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการการศึกษาให้เข้มแข็ง ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงระบบการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ พร้อมทั้งเสนอกลยุทธ์การพัฒนาในแต่ละด้านไว้ด้วย นอกจากนี้ควรมีผู้ให้คำแนะนำปรึกษาในระหว่างการดำเนินงานการนำหลักสูตรไปใช้ และควรมีการทดลองใช้หลักสูตรก่อนใช้จริงอย่างน้อย 1 ปี

วีระ สำเนียงแจ่ม (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของผู้บริหารและผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของผู้บริหารและผู้สอนตามตำแหน่ง อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์และขนาดของโรงเรียนที่สอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการเรียนการสอนและด้านการประเมินผลหลักสูตร ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้สอนจำแนกตามตำแหน่ง อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน พบว่ามีปัญหาการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน

นิคม รัตนจันทร์ (2542 : 85 – 89) ประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จากครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลักสูตร จุดประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้น ความพร้อมและความเหมาะสมของครู มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนความพร้อมและคุณลักษณะของผู้เรียนและความพร้อมของเอกสารประกอบหลักสูตรสื่อการเรียนและสถานที่เรียน มีความพร้อมในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีการปฏิบัติและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิต คือคุณลักษณะของผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาทางด้านเอกสารประกอบหลักสูตร และปัญหาด้านสื่อการสอนมีไม่เพียงพอ ปัญหาด้านตัวครูมีงานอื่นนอกจากการสอนมาก ไม่มีคุณวุฒิทางสังคมศึกษา และไม่ได้รับการอบรมสัมมนา ส่วนข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรของผู้ตอบแบบสอบถาม ควรจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการสอนที่ทันสมัย จัดอบรมครูเป็นประจำ และบรรจุครูวุฒิจากเอกสังคมศึกษาให้เพียงพอ

ภิญโญ ศรีม่วง (2539:บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดต่างกันในการเตรียมความพร้อมการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) รวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนก็พบว่าโรงเรียนแต่ละขนาดมีปัญหาทุกด้าน และแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ส่วนระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ยังต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเตรียมความพร้อม ควรจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารต่างๆ ให้เพียงพอ

รัชชัย นาจำปา (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านงานบริหารและบริการหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมบุคลากร โดยจัดประชุมอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร จัดครูเข้าสอนตามวุฒิการศึกษาและความเหมาะสม การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตรได้จัดหาและจัดทำเอกสารหลักสูตร ส่งเสริมการใช้และผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีหน่วยบริการสื่อการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนมีฝ่ายจัดสรรงบประมาณเพื่อการใช้หลักสูตรสนับสนุนห้องเรียนห้องปฏิบัติต่างๆ จัดห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนการสอน แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ด้านปัญหาพบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ เอกสารและสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมแนะแนว ด้านงานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ปรับหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ครูจัดทำแผนการสอนเป็นรายภาคเรียนโดยเชิญศึกษานิเทศก์มาอบรมให้ความรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประเมินผลแบบอิงเกณฑ์วัดด้านความรู้ ความจำและความเข้าใจตามวัตถุประสงค์รายวิชา ด้านปัญหาพบว่า ครูขาดความรู้และทักษะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เทคนิคและวิธีการวัดผลแนวใหม่ ครูไม่สอนตามแผน การสอน ไม่มีเวลาเนื่องจากมีภาระงานอื่นๆ มาก ด้านงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ติดตามผล การใช้หลักสูตรโดยให้คำปรึกษาโดยครูไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศและติดตามผล นิเทศการเรียนการสอนโดยวิธีประชุม อบรม สัมมนาและการตรวจสอบเอกสาร จัดตั้งศูนย์วิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้าน เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์ภาษาไทย และศูนย์คณิตศาสตร์ เป็นต้น ด้านปัญหาพบว่า โรงเรียนขาดการวางแผนนิเทศและติดตามผลอย่างเป็นระบบ ขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาศูนย์วิชาการ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการนิเทศ

มณีรัตน์ ทองลัมพ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตร (ส 504) ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในโรงเรียนรัฐบาล เขตกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูในด้านหลักสูตร ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีความชัดเจนพอดี และเหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติงานหลายด้าน ยกเว้น เรื่องการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดแหล่งวิทยากรเพื่อเพิ่มความรู้ เนื้อหาเรื่องกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยโดยเฉพาะเขตพัฒนาชนบท และปัญหาที่สำคัญทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน ยังแคบไป ในด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารใช้วุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจัดครูเข้าสอน ในระดับมาก ให้บริการเอกสารหลักสูตรและสื่อการสอน พอสมควร ส่วนการส่งเสริมมีสรรพวิสัยในการสอนของครู อยู่ในระดับน้อย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้นักเรียนค้นคว้าทำรายงานและการให้นัก

เรียนแบ่งกลุ่มอภิปราย เป็นบางครั้ง ในด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนส่วนใหญ่วางจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลเพื่อการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยวิธีการใช้ข้อทดสอบแบบเลือกตอบที่เน้นการวัดพฤติกรรมทางด้านความรู้ ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของครูตามวุฒิทางการศึกษาวิชาเอกที่มีต่อหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของครูตามประสบการณ์ในการเป็นครูที่มีต่อหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องการบริหารหลักสูตรที่โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกัน

ประจวบ กำเนิดสิงห์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการสอนของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาภูมิศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตร ปัญหาวิธีการสอน ปัญหาสื่อการเรียนการสอน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาภูมิศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน เพศ และประสบการณ์การสอนต่างกัน ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรพบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการปรับปรุงหลักสูตร ความสอดคล้องในหลักการของหลักสูตรกับสังคมปัจจุบัน และความเหมาะสมในโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษากับนักเรียน

ทัศนีย์ สิทธิวงศ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และเพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานที่มีขนาดต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

การจัดแผนการเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่วางแผนกำหนดวิชาบังคับเลือกโดยเน้นความสนใจของผู้เรียนเป็นอันดับแรก โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเน้นความพร้อมของโรงเรียนเป็นอันดับแรก โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางวางแผนกำหนดวิชาเลือกเสรี โดยเน้นความสนใจของผู้เรียนเป็นอันดับแรก โรงเรียนขนาดเล็กเน้นความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น

โรงเรียนทุกขนาดจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาคุณวุฒิของครูเป็นอันดับแรก และจัดโครงการอบรม/สัมมนา/ประชุมปฏิบัติการตามความต้องการของครู ส่วนการจัดบริการสื่อการเรียนการสอน การจัดบริการห้องสมุด การจัดบริการแนะแนว การจัดบริการโสตทัศนอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร โรงเรียนทุกขนาดวางแผนจัดบริการและกิจกรรมดังกล่าวโดยการสำรวจความสนใจของนักเรียน ความพร้อมของครู และความพร้อมของโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอน หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากที่สุด โรงเรียนขนาดเล็กใช้วิธีสอนแบบใช้บัตรงานมากที่สุด

ประสพ โพธิสม (2535 : 76 – 78) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การนำหลักสูตรไปใช้ในระดับชั้น

มัธยมศึกษา ปีที่ 1 และเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่อยู่ก่อนแล้ว การเตรียมความพร้อมที่ปฏิบัติได้ “น้อย” คือ การจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรและตำราเรียน ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติได้ “น้อย” คือการเปิดสอนวิชาเลือกเพื่อสนองความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

สำหรับปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอ ครูมีภาระการสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ขาดเอกสารหลักสูตรและตำราเรียน ความไม่เหมาะสมของโต๊ะ เก้าอี้และครุภัณฑ์ประจำห้องเรียน และผู้ปกครองมีความต้องการให้โรงเรียนฝึกอาชีพระยะสั้น และแนะแนวอาชีพให้นักเรียน ผู้ปกครองส่งลูกเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาเพราะไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน

ปราโมทย์ รินทราข (2541 : 144 – 159) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปี พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติ ปัญหา สาเหตุและการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปี พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อม โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้นักเรียน ครูและผู้ปกครองทราบ มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก โดยจัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิทินปฏิบัติงาน จัดตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการเพื่อบริหารงานหลักสูตร เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการให้บรรลุตาม หลักการและจุดหมายของหลักสูตร มีการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นอยู่ในระบบสารสนเทศของโรงเรียน มอบหมายให้ฝ่ายงานและหมวดวิชาสำรวจความต้องการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดซื้อ จัดหา สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน ส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานยังไม่ครบถ้วน เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบมาทำหน้าที่สารสนเทศของโรงเรียน โรงเรียนได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยรับสมัครจากบุคลากรที่มีความสามารถด้านนี้ พร้อมทั้งส่งไปอบรมเพิ่มเติม

การบริหารหลักสูตร โรงเรียนมีคณะทำงานเกี่ยวกับการวางแผนของโรงเรียนที่สนองต่อหลักการและจุดหมายของหลักสูตร มีการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายทุกงานหมวดวิชา ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานโรงเรียน

การเรียนการสอน โรงเรียนได้ดำเนินการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ได้จัดทำจุดประสงค์การเรียนการสอนและแผนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรและมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการกลุ่ม และสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ปัญหาสำคัญที่พบคือ ครูบางส่วนยังยึดรูปแบบการสอนเดิม เนื่องจากความเคยชินโดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน โรงเรียนแก้ไขโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการใหม่ เน้นให้ครูได้ปฏิบัติจริงในการเขียนแผนการสอนและนำแผนการสอนไปใช้ในการสอนจริง โดยให้มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 75 – 79) ได้ทำการประเมินผลการใช้หลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการใช้หลักสูตรในด้านการบริหาร การเตรียมการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและเรื่องที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
2. เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน
3. เพื่ออภิปรายผลและเสนอแนวคิดสำหรับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางที่ได้จากข้อมูลในข้อ 1 และ 2

สรุปผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษาได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเสริมสร้างค่านิยม และการพัฒนาจริยธรรมได้อย่างสม่ำเสมอ เป็นการปฏิบัติในระดับมาก ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการให้ได้ผล คิดเป็นร้อยละ 81.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อจัดทำแผนการสอนนั้นคณะครูกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ร่วมกันกำหนดมากที่สุด มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายให้ความรู้ในกิจกรรมเสริมการสอน มากกว่ากิจกรรมเสริมการสอนด้วยวิธีอื่น สื่อที่ใช้ประกอบการสอนมีการใช้หนังสือมากกว่าสื่อประกอบประเภทอื่นๆ

2. การวัดผลและประเมินผล พบว่าใช้วิธีการประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบมากที่สุดสามารถวัดผลและประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในระดับมาก การสอนซ่อมเสริมนั้นจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเพิ่มเติมตามที่ครูกำหนดมากกว่าวิธีอื่นๆ

3. ปัญหาการใช้หลักสูตร และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 ปัญหาครูผู้สอนไม่มีเวลาทำแผนการสอนเนื่องจากมีคาบสอนมาก โดยเฉลี่ย 20 คาบ / สัปดาห์

- 3.2 เวลา สถานที่ สื่อ และจำนวนนักเรียนที่มากขึ้น ไม่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียน ครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ไม่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร

- 3.4 บุคลากรในหมวดสังคมศึกษายังขาดความรู้และประสบการณ์โดยเฉพาะวิชาพระพุทธศาสนา ครูผู้สอนมีความเข้าใจในเรื่องการเขียนจุดประสงค์ของหลักสูตรยังไม่ชัดเจนและยังไม่เข้าใจการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลที่เน้นทักษะกระบวนการ

- 3.4 รายวิชาบางวิชาเขียนคำอธิบายรายวิชากว้างมากไป และบางรายวิชาเขียนสั้นเกินไป โรงเรียนบางแห่งให้งบประมาณเน้นทางด้านกิจกรรมมากกว่าด้านวิชาการ

- 3.5 กลุ่มโรงเรียนควรทำแผนการสอน และระบุกิจกรรมให้หลากหลาย โดยจัดทำไว้ล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียน กรมวิชาการหรือศึกษานิเทศก์ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ตัวอย่างกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมจริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมาย

3.6 ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนควรกำหนดนโยบายและหลักการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เหมือนกันหมดทุกหมวด และควรมีการติดตามดูแลบุคลากรในแต่ละกลุ่มวิชา จัดงานให้เป็นระบบ และเป็นปัจจุบันมากที่สุด

3.7 ควรมีการอบรมบุคลากรด้านการสอน ให้มีความเข้าใจในการเขียนจุดประสงค์ การกำหนดเนื้อหาสาระในคำอธิบายรายวิชา การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลที่เน้น ทักษะ กระบวนการ

สนั่น เมตุลา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ของครู – อาจารย์ และจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง และหมวดวิชา ในด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการเตรียมความพร้อมมีครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรไม่ครบตามเกณฑ์ที่ ก.ค.กำหนด , โรงเรียนขาดการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากร เศรษฐกิจอาชีพ และความต้องการของท้องถิ่น , การจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารการสอน และคู่มือครู ของหมวดวิชาไม่ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของหมวดวิชา , การจัดกิจกรรม ขี่แข่งเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุงให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทราบยังไม่ทั่วถึง , การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรยังไม่เพียงพอ ,ครูบางคน ได้รับมอบหมายงานหลายหน้าที่ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

ครู – อาจารย์ โดยส่วนรวม ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือควรปรับปรุง มีจำนวนความซ้ำมากที่สุดในแต่ละด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม : มีการดำเนินการนิเทศ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในทางปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ; ด้านการบริหารหลักสูตร : ให้งานแนะแนวดำเนินการทดสอบความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน ก่อนเลือกแผนการเรียนตามความถนัด ความสนใจ ที่หลากหลาย ; ด้านการจัดการเรียนการสอน : จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ในการจัดทำสื่อ ผลิตสื่อการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

นำสง ทรงวัฒนะสิน (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาส่งเสริมความรู้ความสามารถของครู ด้านการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชาต่างๆ ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม ด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชา/รายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ ด้านการจัดทำสื่อการเรียนขึ้นใหม่ และด้านการปรับปรุงและการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยส่วนรวม งานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว คือ การพัฒนาส่งเสริมความรู้ความสามารถของครู งานที่กำลังดำเนินการ คือ การปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชาต่างๆ และงานที่ยังไม่ได้ดำเนินการ คือ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา/รายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ ในโรงเรียนขนาดเล็ก งานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

และกำลังดำเนินการ คือ การปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชาต่างๆ และส่วนใหญ่วิทยาลัยยังไม่ได้ดำเนินการ คือ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา/รายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ โดยในรายชื่อที่ดำเนินการไปแล้วมากที่สุด คือ นิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพ/แผนการสอน/สื่อ/ กิจกรรม และกำลังดำเนินการมากที่สุด คือ โรงเรียนมีรายวิชาที่ดำเนินการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชาและนำมาใช้ในการเรียนการสอน อบรมสัมมนาการเรียนการสอน ในโรงเรียนขนาดกลาง งานที่ดำเนินการไปแล้ว คือ การพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความสามารถของครู กำลังดำเนินการ คือ การปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชาต่างๆ และส่วนใหญ่วิทยาลัยยังไม่ได้ดำเนินการ คือ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา/รายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ โดยในรายชื่อที่ดำเนินการไปแล้วมากที่สุด คือ ประชุมชี้แจง อบรมสัมมนาการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และกำลังดำเนินการมากที่สุด คือ จัดบรรยายภาคที่เอื้อและสนับสนุนต่อการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และในโรงเรียนขนาดใหญ่ งานที่ดำเนินการไปแล้ว คือ การพัฒนาส่งเสริมความรู้ความสามารถของครู กำลังดำเนินการ คือ การปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชาต่างๆ และส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการ คือ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา/รายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ โดยในรายชื่อที่ดำเนินการไปแล้วมากที่สุด คือ ประชุมชี้แจง อบรม สัมมนาการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และกำลังดำเนินการมากที่สุด คือ มีการสอดแทรกเนื้อหาที่ชี้ให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล มรดกทางวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น

ปานทิพย์ สุขสมถิน (2536 : 108 – 113) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2533 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ได้รับกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ผ่านทางสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาผ่านทางสื่อบุคคล ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ได้รับสาระจากการประชาสัมพันธ์หลักสูตรเพียงพอ และมีการนำไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน เกี่ยวกับบุคลากรและโครงสร้างสังคมในโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ครูสังคมศึกษาต้องการได้รับการอบรมเพิ่มเติมทางด้านหลักสูตร ทางด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ต้องการเอกสารความรู้และต้องการให้การประชาสัมพันธ์หลักสูตรมีการกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ราชันย์ บุญธิมา (2542 : 347 – 359) ได้ศึกษาระดับผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ เพื่อค้นหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง มีอิทธิพลทางตรงอย่างเดี่ยวต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงราย

ฉวีวรรณ ศรีรัตน (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพ นโยบาย การตัดสินใจ บุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีเวลาปฏิบัติงาน สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ การติดตามและการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกและลักษณะของความสัมพันธ์ต่ำกับความสำเร็จของการจัดกิจกรรม การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นในโรงเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางลบและลักษณะของความสัมพัทธ์ต่ำมากกับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นใน โรงเรียน ปัจจัยที่บ่งชี้ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นในโรงเรียน ได้แก่ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์

บุญลือ ศรีสุวรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการกิจที่ปฏิบัติสูงกว่างานอื่นๆ ได้แก่ การจัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสม และกำหนดเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในการกิจการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้แก่ ขาดการประสานงานของบุคลากรภายในโรงเรียน

เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : 107 – 124) ได้ศึกษาการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา ปีการศึกษา 2539 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการประเมินหลักสูตร และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการประเมินหลักสูตร และด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการประเมินหลักสูตร ตามลำดับ การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีการดำเนินงาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานโดยรวม แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและ โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการนำหลักสูตร

ไปใช้ และด้านการประเมินหลักสูตร โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อำไพ ดินะมาส (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเตรียมการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาเห็นด้วยอย่างมากว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในทุกด้านโดยเฉพาะในการที่หลักสูตรกำหนดให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน การเตรียมการจัดทำแผนการสอน มีการศึกษาจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชาโดยส่วนใหญ่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ทุกโรงเรียนมีการจัดส่งผู้สอนไปอบรมทำแผนการสอน ซึ่งมีการสร้างความเข้าใจในเรื่องทักษะกระบวนการ 9 ขั้น แต่ผู้สอนเข้าใจไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ได้ และไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน บางโรงเรียนไม่มีการสำรวจความรู้พื้นฐานของผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น การเตรียมการในด้านสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนมีเอกสารหลักสูตรและหนังสือเรียนไม่ครบ หนังสือคู่มือ หนังสือประกอบการสอนยังไม่เพียงพอ มีความขาดแคลนมาก ในด้านสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ แหล่งวิทยากรในท้องถิ่น การเตรียมการในด้านบุคลากร มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับผู้เรียนและผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่จัดประชุมชี้แจง มีการส่งบุคลากรไปอบรมการใช้หลักสูตร ฉบับปรับปรุง ที่กลุ่มโรงเรียนได้จัดขึ้น แล้วนำมาขยายผลในโรงเรียน แต่การจัดอบรมทำได้ไม่ดีพอ ไม่ทั่วถึง ไม่ทันเวลา วิทยากรหลักขาดความมั่นใจในการนิเทศ ครูผู้สอนบางส่วนไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวไม่ได้ และบุคลากรไม่เพียงพอ การเตรียมการในการบริหารหลักสูตร การจัดวิชาเลือก โรงเรียนส่วนใหญ่ยังจัดใกล้เคียงกับ หลักสูตรเดิม ตามข้อจำกัดของบุคลากรที่มีอยู่ โรงเรียนขาดเทคนิควิธีในการจัดกลุ่มผู้เรียนและจัดตารางสอนเพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เลือกเรียนได้อย่างหลากหลาย การจัดกิจกรรมอิสระยังหารูปแบบที่ดีและเหมาะสมที่สุดไม่ได้ การแข่งขันเกี่ยวกับหลักสูตรล่าช้าไม่ทันเวลา การเตรียมการในเรื่องการสารสนเทศและเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นยังไม่ดีพอ

เพ็ญจันทร์ ธนาวิภาส (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสนับสนุนส่งเสริม โดยกำหนดนโยบายจัดเตรียมบุคลากร จัดเตรียมสถานที่ จัดเตรียมงบประมาณ มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร จัดหาวัสดุหลักสูตรไว้บริการแก่ครู แนะนำให้ครูใช้ทรัพยากรจากท้องถิ่น จัดให้มีการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการปฏิบัติการสอนของครู โดยหัวหน้ากลุ่ม/หมวดวิชามีส่วนร่วมในการเตรียมการในแต่ละด้านด้วย ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ ความไม่พร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น และขาดความรู้และทักษะในการนิเทศ

ด้านการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งเสริมและดำเนินการโดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับหรือเพิ่มเติมเนื้อหา ปรับสื่อ จัดทำสื่อใหม่ ทุกลักษณะมีการ

ดำเนินการ ยกเว้นการจัดทำเนื้อหา/รายวิชาใหม่ ด้านการเสนอขออนุมัติหลักสูตร พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการ สำหรับปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนขาดแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ขาดผู้แนะนำแนวทาง และขาดเอกสารในการค้นคว้า ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ศักดิ์สิน ช่องดารากุล (2537 : 188 – 207) ได้ศึกษาความต้องการของบุคลากรท้องถิ่น เพื่อการจัดสร้างกรอบและตัวอย่างแผนการสอน รายวิชา ส 071 (ท้องถิ่นของเรา 1) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ครูอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาในท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรานั้นมีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น จังหวัดตรังอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยค่อนข้างมาก ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาดูเห็นตรงกันว่าสภาพปัญหาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางสังคม และทางวัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นจังหวัดตรัง มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่สำคัญเด่นชัดที่ครูอาจารย์มองเห็นมากที่สุด คือการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชาชนในจังหวัดตรังเป็นปัญหามากที่สุด ส่วนผู้ปกครองนักเรียนมองเห็นว่าปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดตรังมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นมากที่สุด สำหรับสภาพแวดล้อมของจังหวัดตรังที่นำมาพัฒนาและจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ส 071 จังหวัดตรัง ของผู้ปกครอง นักเรียนจังหวัดตรังที่อยู่ในเมืองและนอกเมืองมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

จากการศึกษาแนวความคิด และงานวิจัยดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อาจพบปัญหาต่าง ๆ ในหลายด้านโดยมีระดับความรุนแรงของปัญหาที่แตกต่างกัน และอาจทำให้เกิดปัญหาในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะฉะนั้นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากก่อนการนำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยเห็นสมควรศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เพื่อจะได้นำข้อค้นพบเหล่านี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าทำได้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 76 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2544 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 76 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 1 ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 2 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน โดยเลือกมาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 228 คน

กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 304 คน

รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทั้งหมด 532 คน

ตาราง 3 รายชื่อโรงเรียนนำร่องทดลองหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 76 โรงเรียน

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	จังหวัด
1.	โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย	นครปฐม
2.	โรงเรียนควนโดนวิทยา	สตูล
3.	โรงเรียนหลักสองส่งเสริมวิทยา	สมุทรสาคร
4.	โรงเรียนสามบ่อวิทยา	สงขลา
5.	โรงเรียนปากเกร็ด	นนทบุรี
6.	โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก	นครศรีธรรมราช
7.	โรงเรียนปทุมธานี (นันทมนิบำรุง)	ปทุมธานี
8.	โรงเรียนประชาบำรุง	พัทลุง
9.	โรงเรียนหาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา	สมุทรปราการ
10.	โรงเรียนมัธยมพัชรกิติยาภา 3	สุราษฎร์ธานี
11.	โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง	ยะลา
12.	โรงเรียนท่าข้ามวิทยา	ชุมพร
13.	โรงเรียนมัธยมสุโหงปาดี	นราธิวาส
14.	โรงเรียนเมืองกลาง	ภูเก็ต
15.	โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม	ปัตตานี
16.	โรงเรียนตะกั่วป่า “ เสนานุกุล ”	พังงา
17.	โรงเรียนหนองทะเลวิทยา	กระบี่
18.	โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์	กาญจนบุรี
19.	โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์	ตรัง
20.	โรงเรียนท้ายหาด	สมุทรสงคราม
21.	โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร	ระนอง
22.	โรงเรียนปิยะบุตร์	ลพบุรี
23.	โรงเรียนหนองโพวิทยา	ราชบุรี
24.	โรงเรียนหนองโดนวิทยา	สระบุรี
25.	โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศฯ	เพชรบุรี

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	จังหวัด
26.	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม	ชัยนาท
27.	โรงเรียนหนองพลับวิทยา	ประจวบคีรีขันธ์
28.	โรงเรียนบางระจันวิทยา	สิงห์บุรี
29.	โรงเรียนตลิ่งชันวิทยา	สุพรรณบุรี
30.	โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”	พระนครศรีอยุธยา
31.	โรงเรียนหนองขาหย่างวิทยา	อุทัยธานี
32.	โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม	พิจิตร
33.	โรงเรียนวิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยานุกูล”	อ่างทอง
34.	โรงเรียนจิระประวัติพิทยาคม	นครสวรรค์
35.	โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา	พิษณุโลก
36.	โรงเรียนวัชรวิทยา	กำแพงเพชร
37.	โรงเรียนสวรรคค่อนันต์วิทยา 2	สุโขทัย
38.	โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์	เชียงใหม่
39.	โรงเรียนอุตรดิตถ์วิทยา	อุตรดิตถ์
40.	โรงเรียนเชียงแสนพิทยาคม	เชียงราย
41.	โรงเรียนสามเงาพิทยาคม	ตาก
42.	โรงเรียนเขลางค์นคร	ลำปาง
43.	โรงเรียนพัชรพิทยาคม	เพชรบูรณ์
44.	โรงเรียนน้ำดิบพิทยาคม	ลำพูน
45.	โรงเรียนเชียงคำพิทยาคม	พะเยา
46.	โรงเรียนบ้านไผ่	ขอนแก่น
47.	โรงเรียนสองพิทยาคม	แพร่
48.	โรงเรียนประจักษ์มิตพิทยานุกูล	หนองคาย
49.	โรงเรียนสารธรรมพิทยาคม	น่าน
50.	โรงเรียนวาริชวิทยา	สกลนคร

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	จังหวัด
51.	โรงเรียนสบเมยวิทยาคม	แม่ฮ่องสอน
52.	โรงเรียนกุดดู่พิทยาคม	หนองบัวลำภู
53.	โรงเรียนหนองหานวิทยา	อุดรธานี
54.	โรงเรียนวารินชำราบ	อุบลราชธานี
55.	โรงเรียนธาตุพิทยาคม	เลย
56.	โรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา	ยโสธร
57.	โรงเรียนจตุรพัตรพิมานรัชดาภิเษก	ร้อยเอ็ด
58.	โรงเรียนละหานทราย	บุรีรัมย์
59.	โรงเรียนดงใหญ่วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก	มหาสารคาม
60.	โรงเรียนวีรวัฒน์โยธิน	สุรินทร์
61.	โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์
62.	โรงเรียนขุขันธ์	ศรีสะเกษ
63.	โรงเรียนธรรมากรวิทยานุกูล	นครพนม
64.	โรงเรียนเทพสถิตวิทยา	ชัยภูมิ
65.	โรงเรียนหัวตะพานวิทยาคม	อำนาจเจริญ
66.	โรงเรียนแสนสุข	ชลบุรี
67.	โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา	มุกดาหาร
68.	โรงเรียนแปลงยาวพิทยาคม	ฉะเชิงเทรา
69.	โรงเรียนปากช่อง	นครราชสีมา
70.	โรงเรียนศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี
71.	โรงเรียนร่วมเกล้าวัฒนานคร สระแก้วรัชมังคลาภิเษก	สระแก้ว
72.	โรงเรียนศรียานุสรณ์	จันทบุรี
73.	โรงเรียนข้าฝ้อพิทยาคม	ระยอง
74.	โรงเรียนบ้านนา “ นายกพิทยากร ”	นครนายก
75.	โรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม	ตราด
76.	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการพิจารณา ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ฉบับดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านตัวหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก และด้านอาคารสถานที่

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านตัวหลักสูตร ด้านการจัดทำสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 สอบถามความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพิ่มเติม ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ในการสอนภูมิศาสตร์และข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. การสร้างเครื่องมือ

ในการดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย ของการสร้างแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

สาระภูมิศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภูมิศาสตร์

1.2 เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภูมิศาสตร์

1.3 เพื่อศึกษาความสามารถของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

2. ศึกษาเอกสารหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. กำหนดกรอบข้อคำถามในแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ด้านบุคลากร ด้านตัวหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ในด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในชั้น ม.1 และ ม.4 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 สอบถามความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพิ่มเติม

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนภูมิศาสตร์

3.2 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สาระภูมิศาสตร์

4. สร้างแบบสอบถามตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในด้านสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก และความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ในด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และความด้านสภาพแวดล้อมภายนอก และศึกษาความสามารถของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์โดยใช้รูปแบบคำถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในด้านรูปแบบความครอบคลุมของเนื้อหาให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมของการใช้ภาษา

5. ปรับปรุงแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่คณะอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบแล้วแล้วมาปรับปรุงตามคำแนะนำแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงความพินิจ (face validity) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังนี้

5.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรสาระภูมิศาสตร์

5.2 เป็นบุคคลที่มีความรู้มีงานเขียนงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับ หลักสูตรสาระภูมิศาสตร์

6. คัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนเครือข่ายทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 70 คน จาก 10 โรงเรียน

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค ได้ผลดังนี้

7.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตร แสดงความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9718

7.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 คือ แบบสอบถามความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8161

8. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนนาร่อง ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา รวมทั้งสิ้น 76 โรงเรียน โดยแนบบแบบสอบถามไปด้วย

4.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารคณะครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยให้ผู้บริหารและครูผู้สอนตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองติดแสตมป์ไปด้วย

4.3 ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 532 ฉบับ

4.4 แบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 482 ฉบับ จากจำนวนทั้งสิ้น 532 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 90.79 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4.5 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และตรวจสอบสมมติฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1

ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาหาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมายของสภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
(วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

และทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติ One - way ANOVA และในกรณีที่พบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟส (Scheffe)

ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมายของความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
(วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

และทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติ One - way ANOVA และในกรณีที่พบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟส (Scheffe)

5.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2

ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาหาค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ และการนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความ

คิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมายของความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์อยู่ระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์อยู่ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์อยู่ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์อยู่ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์อยู่ระดับมากที่สุด

และทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติ One - way ANOVA และในกรณีที่พบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟส์ (Scheffe)

ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเพิ่มเติมแบ่งเป็น

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการสอนสาระภูมิศาสตร์นำมาหาค่าความถี่และร้อยละ

3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

6. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อทำความเข้าใจตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ , 2539 : 249 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D)

2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Anova) คำนวณโดย

ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด . 2541 : 266)

$$F = \frac{MSb}{MSw}$$

เมื่อ F แทนค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F

MSb แทนค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean square between groups)

MSw แทนค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean square square within groups)

$$MSb = SSb / (K - 1)$$

$$MSw = SSw / (N - k)$$

เมื่อ

SSb แทน ผลรวมของกำลังสองระหว่างกลุ่ม (Between. group. Sum of squares)

SSw แทน ผลรวมของกำลังสองภายในกลุ่ม (Within group. Sum of squares)

k – 1 แทน Degrees of freedom สำหรับการแปรผันระหว่างกลุ่ม (dfb)

N – k แทน Degrees of freedom สำหรับการแปรผันภายในกลุ่ม (dfw)

3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach Coefficient Alpha) โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\alpha_C = \left[\frac{K}{K-1} \right] \left[1 - \sum S_i \right]$$

$$(K - 1) \quad St$$

เมื่อ α_C = ค่าความเชื่อมั่น

K = จำนวนข้อของเครื่องมือ

$\sum S_i$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

St = ความแปรปรวนของคะแนนรวม (บุญชม ศรีสะอาด , 2532)

หมายเหตุ ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS for WINDOWS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง ศักยภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F – distribution
df	=	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	=	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	=	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Mean Squares)
*	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายโดยเรียงลำดับหัวข้อเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว การวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว และวิเคราะห์ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารภูมิศาสตร์ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ด้าน คือด้านที่ 1 คือ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสารภูมิศาสตร์และด้านที่ 2 คือ การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสารภูมิศาสตร์ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สารภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดโดยนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว การวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตาราง 4 ผู้บริหารผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานวุฒิการศึกษาและการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ	ข้อมูล	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1.	เพศ		
1.1	เพศชาย	52	25.5
1.2	เพศหญิง	149	73.0
2.	อายุ		
2.1	ต่ำกว่า 25 ปี	2	1.0
2.2	25 – 35 ปี	54	26.5
2.3	36 – 45 ปี	77	37.7
2.4	46 – 55 ปี	71	34.8
2.5	56 ปีขึ้นไป	-	-
3.	ประสบการณ์การทำงาน		
3.1	ต่ำกว่า 5 ปี	30	14.7
3.2	5 – 10 ปี	34	16.7
3.3	11 – 15 ปี	23	11.3
3.4	16 – 20 ปี	23	11.3
3.5	21 ปีขึ้นไป	94	46.1
4.	วุฒิการศึกษา		
4.1	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
4.2	ปริญญาตรี	188	92.2
4.3	ปริญญาโท	16	7.8

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ข้อมูล	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
5.	การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
5.1	ไม่เคย	31	15.2
5.2	เคย	173	84.8
	รวม	204	100

จากตาราง 4 แสดงว่าในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 240 คน เป็นเพศชายจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 เป็นเพศหญิง จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 73.0 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 อายุ 25 – 35 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 อายุ 46 – 55 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 มีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 มีประสบการณ์การทำงาน 16 – 20 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และมีประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 92.2 ปริญญาโทจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 173 คน

ตาราง 5 จำนวนของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแยกตามขนาดโรงเรียน

ข้อ	โรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
1	ขนาดกลาง	11	44
2	ขนาดใหญ่	23	92
3	ขนาดใหญ่พิเศษ	17	68
	รวม	51	204

จากตาราง 5 พบว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ตอบแบบสอบถามจำนวนมาก 92 คนสอนอยู่ในโรงเรียนนาร่องที่มีขนาดใหญ่ จำนวน 23 โรงเรียน และจำนวน 68 คน สอนอยู่ในโรงเรียนนาร่องที่มีขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 17 โรงเรียน และจำนวน 44 คน สอนในโรงเรียนนาร่องขนาดกลาง จำนวน 11 โรงเรียนตามลำดับ

ตาราง 6 สภาพปัญหาการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมโดยรวม และรายด้าน

ข้อ	ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1.	ด้านบุคลากร	3.11	.46	ปานกลาง
2.	ด้านหลักสูตร	3.17	.67	ปานกลาง
3.	ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร	3.13	.60	ปานกลาง
4.	ด้านงบประมาณ	3.12	.59	ปานกลาง
5.	ด้านอาคารสถานที่	3.46	.66	ปานกลาง
6.	ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก	2.79	.68	ปานกลาง
รวม		3.02	.44	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) ทั้งด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยด้านที่มีระดับปัญหามากที่สุดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ คือด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.46$) และด้านที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุดคือด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ($\bar{X} = 2.79$)

ตาราง 7 สภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารระภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านบุคลากร จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านบุคลากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1.	บุคลากรได้รับการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.42	.58	น้อย
2.	บุคลากรได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.48	.64	น้อย
3.	บุคลากรได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.39	.61	ปานกลาง
4.	บุคลากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.42	.64	ปานกลาง
5.	บุคลากรสนใจและกระตือรือร้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.68	.77	ปานกลาง
6.	โรงเรียนมีบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.49	.77	ปานกลาง
รวม		3.11	.46	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสารระภูมิศาสตร์ ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากรได้รับการประชุมชี้แจงและอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนโรงเรียนมีบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรสนใจและกระตือรือร้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลางตามลำดับ

ตาราง 8 ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1.	หลักสูตรแกนกลางมีการใช้คำศัพท์และภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย	3.14	.80	ปานกลาง
2.	เมื่ออ่านหลักสูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์ ท่านเข้าใจทันทีและสามารถนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา	3.08	.82	ปานกลาง
3.	ท่านสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด	3.25	.70	ปานกลาง
4.	เมื่ออ่านหลักสูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์ท่านสามารถตีความและนำไปเขียนเป็นหลักสูตรสถานศึกษา	3.12	.81	ปานกลาง
5.	ท่านมีความเข้าใจในมาตรฐานต่างๆของสาระภูมิศาสตร์	3.27	.81	ปานกลาง
รวม		3.17	.67	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ด้านหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.17$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความเข้าใจในมาตรฐานต่างๆของสาระภูมิศาสตร์ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด หลักสูตรแกนกลางมีการใช้คำศัพท์และภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย เมื่ออ่านหลักสูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์สามารถตีความแล้วนำไปเขียนเป็นหลักสูตรสถานศึกษา เมื่ออ่านหลักสูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์สามารถเข้าใจทันทีและนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหาในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ตาราง 9 ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร จำแนกรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1.	เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบ การจัดทำหลักสูตรมีเพียงพอ	3.03	.76	ปานกลาง
2.	หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดทำหลักสูตรทันเวลา	3.05	.64	ปานกลาง
3.	เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบ การจัดทำหลักสูตรมีความทันสมัย	3.20	.70	ปานกลาง
4.	เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบ การจัดทำหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้จัดทำหลักสูตร	3.12	.64	ปานกลาง
5.	เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบ การจัดทำหลักสูตรมีรายละเอียดและความชัดเจน	3.14	.67	ปานกลาง
รวม		3.13	.60	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา สารภูมิศาสตร์ ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.13$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบ
การจัดทำหลักสูตรมีความทันสมัย มีรายละเอียดและความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการ
ของผู้จัดทำหลักสูตร หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์
ประกอบการจัดทำหลักสูตรทันเวลาและเพียงพอมีปัญหาในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับ
คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ตาราง 10 ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารະภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านงบประมาณ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1.	หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.49	.81	ปานกลาง
2.	ผู้ปกครองและชุมชนให้ความสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.93	.95	ปานกลาง
3.	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีเพียงพอ	3.09	.76	ปานกลาง
4.	มีการจัดการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.18	.62	ปานกลาง
5.	มีคณะกรรมการบริหารการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตร	3.09	.78	ปานกลาง
6.	ยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด	2.48	.84	น้อย
รวม		3.12	.59	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสารະภูมิศาสตร์ ด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีคณะกรรมการบริหารการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีเพียงพอ ผู้ปกครองและชุมชนให้ความสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดมีปัญหาในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ส่วนยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดเป็นปัญหาในระดับน้อย

ตาราง 11 ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านอาคารสถานที่ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านอาคารสถานที่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1.	สถานที่เหมาะสมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.49	.69	ปานกลาง
2.	สถานที่เหมาะสมในการจัดประชุมชี้แจงการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.45	.69	ปานกลาง
รวม		3.46	.66	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$)
เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานที่เหมาะสมในการจัดประชุมชี้แจงการจัดทำหลักสูตรสถาน
ศึกษาและสถานที่เหมาะสมในการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
มีปัญหาในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

ตาราง 12 ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารະภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1.	ชุมชนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.00	.79	ปานกลาง
2.	ชุมชนและผู้ปกครองให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์	2.81	.85	ปานกลาง
3.	บุคลากรในชุมชนได้เข้ามาร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	2.57	.89	ปานกลาง
4.	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.77	.73	ปานกลาง
5.	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ขอความเห็นจากประชาชนในพื้นที่	2.63	.86	ปานกลาง
6.	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน	2.96	.79	ปานกลาง
รวม		2.79	.68	ปานกลาง

จากตาราง 12 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสารະภูมิศาสตร์ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ชุมชนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน ชุมชนและผู้ปกครองให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ขอความเห็นจากประชาชนในพื้นที่ และบุคลากรในชุมชนได้เข้ามาร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

ตาราง 13 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	ด้านบุคลากร	3.75	.52	มาก
2.	ด้านหลักสูตร	3.63	.51	มาก
3.	ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร	3.39	.52	ปานกลาง
4.	ด้านงบประมาณ	3.51	.77	มาก
5.	ด้านอาคารสถานที่	3.36	.64	ปานกลาง
6.	ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก	3.09	.79	ปานกลาง
	รวม	3.41	.51	ปานกลาง

จากตาราง 13 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร และด้านงบประมาณมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ส่วน
ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมีความ
พร้อมในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีความพร้อมมากที่สุดในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
สาระภูมิศาสตร์คือ คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.75$) และด้านที่มีระดับความพร้อมน้อยที่สุดคือ
ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ($\bar{X} = 3.09$)

ตาราง 14 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านบุคลากรจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความพร้อมด้านบุคลากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน	3.76	.78	มาก
2.	บุคลากรได้รับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.68	.63	มาก
3.	จำนวนบุคลากรมีความเพียงพอต่อการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	3.55	.64	มาก
4.	ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุน การพัฒนาคุณภาพครู	3.64	.66	มาก
5.	ครูตระหนักในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติ งานของตน	3.83	.76	มาก
6.	ครูมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง	3.94	.69	มาก
7.	ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.78	.63	มาก
8.	ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญและยอมรับในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา	3.90	.70	มาก
9.	ครูเข้าใจบทบาทการเป็นผู้จัดการหรือผู้อำนวยการ ความสะดวก	3.71	.69	มาก
รวม		3.75	.52	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.75$) เมื่อพิจารณา
รายข้อพบว่า ครูมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และ
บุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูตระหนักในการ
เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตน ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน ครูเข้าใจบทบาทการเป็นผู้

จัดการหรือผู้อำนวยการความสะดวก บุคลากรได้รับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู จำนวนบุคลากรมีความเพียงพอต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

ตาราง 15 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านหลักสูตรจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความพร้อมด้านหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	สถานศึกษาเขียนคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	3.47	.61	ปานกลาง
2.	มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับการ กำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค	3.77	.62	มาก
3.	มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับคำ อธิบายรายวิชา	3.64	.63	มาก
4.	มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน และมาตรฐาน ช่วงชั้น ในสาระภูมิศาสตร์	3.66	.67	มาก
5.	สามารถใช้สื่อและอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ได้ตรง ตามเนื้อหาของหลักสูตร	3.58	.66	มาก
รวม		3.63	.51	มาก

จากตาราง 15 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความเห็นต่อความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณา
รายข้อพบว่า การกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับการกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน และมาตรฐานช่วงชั้น ในสาระภูมิศาสตร์ มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา สามารถใช้สื่อและอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ได้ตรง ตามเนื้อหาของหลักสูตร สถานศึกษาสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษามีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ส่วนสถานศึกษาสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษามีความพร้อมในระดับปานกลาง

ตาราง 16 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความพร้อมด้านสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	โรงเรียนได้สำรวจความต้องการของครูในการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์	3.18	.87	ปานกลาง
2.	ครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการสอน	3.95	.60	มาก
3.	ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการผลิตสื่อ ประกอบการสอนและซ่อมแซมได้	3.55	.76	มาก
4.	โรงเรียนมีสถานที่ในการจัดเก็บสื่อการสอนให้เป็น สัดส่วน	3.16	.78	ปานกลาง
5.	เอกสารและหนังสือสำหรับครูมีปริมาณเพียงพอ	3.17	.73	ปานกลาง
รวม		3.39	.52	ปานกลาง

จากตาราง 16 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความเห็นต่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร
สถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ด้านสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนได้สำรวจความต้องการของครูในการ
จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เอกสารและหนังสือสำหรับครูมีปริมาณเพียงพอ โรงเรียนมีสถานที่ในการ
จัดเก็บสื่อการสอนให้เป็นสัดส่วนมีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหา
น้อย ส่วนครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการสอน ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการ
ผลิตสื่อประกอบการสอนและซ่อมแซมได้มีความพร้อมในระดับมาก

ตาราง 17 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สารภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านงบประมาณจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ความพร้อมด้านงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	โรงเรียนได้จัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี	3.71	.96	มาก
2.	โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการ งบประมาณ	3.15	1.0	ปานกลาง
3.	โรงเรียนได้สำรวจความต้องการและความจำเป็น ในการใช้งบประมาณภายในโรงเรียน	3.53	.96	มาก
4.	โรงเรียนยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด	3.96	.94	มาก
5.	โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณ ทุกขั้นตอน	3.62	.83	มาก
6.	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณจาก ท้องถิ่นและหน่วยงานต้นสังกัด	2.76	.87	ปานกลาง
รวม		3.51	.77	มาก

จากตาราง 17 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาสารภูมิศาสตร์ ด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อ
พิจารณารายชื่อพบว่า โรงเรียนยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูง
สุด โรงเรียนได้จัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการใช้
งบประมาณทุกขั้นตอน โรงเรียนได้สำรวจความต้องการและความจำเป็นในการใช้งบประมาณ
ภายในโรงเรียนมีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ส่วนโรง
เรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการงบประมาณ และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนในเรื่อง
งบประมาณจากท้องถิ่นมีความพร้อมในระดับมาก

ตาราง 18 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านอาคารสถานที่จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ความพร้อมด้านอาคารสถานที่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	สภาพอาคารเรียนมีความเหมาะสมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	3.59	.97	มาก
2.	จำนวนห้องเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.33	.78	ปานกลาง
3.	ห้องเรียนมีความกว้างเพียงพอกับการจัดที่สำหรับ ผู้เรียนในการเรียนรู้	3.19	.70	ปานกลาง
4.	ครูเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศภายใน ห้องเรียน	3.92	.84	มาก
5.	มีห้องค้นคว้าปฏิบัติการทางภูมิศาสตร์ให้ผู้เรียน เข้ามาใช้ได้ตลอดเวลา	2.79	1.14	ปานกลาง
รวม		3.36	.64	ปานกลาง

จากตาราง 18 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$)
เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและอาคาร
เรียนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความพร้อมในระดับมาก ส่วน
จำนวนห้องเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องเรียนมีความกว้างเพียงพอกับการจัดที่
สำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้และมีห้องค้นคว้าปฏิบัติการทางภูมิศาสตร์ให้ผู้เรียนเข้ามาใช้ได้
ตลอดเวลามีความพร้อมในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

ตาราง 19 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมภายนอก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม
1.	โรงเรียนได้ประสานงานกับแหล่งวิทยาการและ วิทยากรจากชุมชน	3.01	.92	ปานกลาง
2.	ชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น	3.10	.89	ปานกลาง
3.	หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้หลัก สูตรสถานศึกษา	3.28	.67	ปานกลาง
4.	โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดหา แหล่งการเรียนรู้	3.00	.92	ปานกลาง
5.	โรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงแนว ทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.02	.97	ปานกลาง
รวม		3.09	.79	ปานกลาง

จากตาราง 19 แสดงว่าผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีความเห็นต่อความพร้อมในการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.09$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
สถานศึกษา ชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนได้
ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงแนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้ประสาน
งานกับแหล่งวิทยาการและวิทยากรจากชุมชน และโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการ
จัดหาแหล่งการเรียนรู้ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมาก
ไปหาน้อย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว และวิเคราะห์ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ซึ่งจำแนกเป็น 2 ด้าน คือความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์และการนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

ตาราง 20 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษา การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์

ข้อมูล	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
1.1 เพศชาย	110	35.5
1.2 เพศหญิง	168	60.4
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 25 ปี	12	4.3
2.2 25 – 35 ปี	67	24.1
2.3 36 – 45 ปี	135	48.5
2.4 46 – 55 ปี	53	19.0
2.5 56 ปีขึ้นไป	11	3.9
3. ประสบการณ์การสอน		
3.1 ต่ำกว่า 5 ปี	47	16.9
3.2 5 – 10 ปี	14	5.0
3.3 11 – 15 ปี	111	39.9
3.4 16 – 20 ปี	16	5.7
3.5 21 ปีขึ้นไป	90	32.3
4. วุฒิการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	3.2
4.2 ปริญญาตรี	210	75.5
4.3 ปริญญาโท	59	21.2

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อมูล	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
5. สารที่สอน		
5.1 สารที่ 1 : ศาสนา	143	5.5
5.2 สารที่ 2 : หน้าที่พลเมือง	152	48.4
5.3 สารที่ 3 : เศรษฐศาสตร์	233	74.2
5.4 สารที่ 4 : ประวัติศาสตร์	234	74.5
5.5 สารที่ 5 : ภูมิศาสตร์	271	86.3
6. การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
6.1 ไม่เคย	25	8.9
6.2 เคย	253	91.0
7. การเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์		
7.1 ไม่เคย	135	48.5
7.2 เคย	143	51.4
รวม	278	100

จากตาราง 20 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 278 คน เป็นเพศชายจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 เป็นเพศหญิงจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 60.4

ครูผู้สอนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 อายุ 25 - 35 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 อายุ 36-45 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 อายุ 46-55 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 อายุ 56 ปีขึ้นไปจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9

ครูผู้สอนมีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 มีประสบการณ์การสอน 5 -10 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ประสบการณ์ การสอน 11-15 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 ประสบการณ์การสอน 16-20 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ประสบการณ์การสอน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3

ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ปริญญาตรีจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 75.5 ปริญญาโท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2

ครูผู้สอนที่สอนในสาระที่ 1 ศาสนา จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 สอนในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 สอนในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 74.2 สอนในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 สอนในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3

ครูผู้สอนเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 91.0 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ครูผู้สอนเคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 และไม่เคยเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 11 – 15 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สอนในสาระภูมิศาสตร์มากที่สุด เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 253 คน และเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์จำนวน 143 คน

ตาราง 21 ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์โดยรวมและแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
1.	มาตรฐาน ส 5.1	2.98	.50	ปานกลาง
2.	มาตรฐาน ส 5.2	3.32	.49	ปานกลาง
	รวม	3.07	.05	ปานกลาง

จากตาราง 21 แสดงว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) และเมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการเรียนรู้พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์ในมาตรฐานการเรียนรู้ ส 5.1 ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ

ลักษณะของโลกทางกายภาพ ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่อันมีผลกระทบต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศได้น้อยกว่า มาตรฐานการเรียนรู้ ส 5.2 ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรมและมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตาราง 22 ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ โดยรวมและแยกเป็นรายข้อของมาตรฐาน ส 5.1

ข้อ	มาตรฐาน ส 5.1	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
1.	ท่านเข้าใจมิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพและกระบวนการของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดลักษณะกิจกรรมและปรากฏการณ์ในท้องถิ่น	3.27	.78	ปานกลาง
2.	ท่านสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ของโลกแต่ละแห่งที่ต่างกันในเรื่องลักษณะทางกายภาพและการดำเนินชีวิตของมนุษย์	3.66	.79	มาก
3.	ท่านสามารถสังเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ	2.76	1.02	ปานกลาง
4.	ท่านสามารถใช้พื้นที่จริงในการสอนภูมิศาสตร์และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	2.58	.94	ปานกลาง
5.	ท่านมีความชำนาญการสอนในภาคสนาม	2.90	.67	ปานกลาง
6.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมภายในชุมชนของท่านและสามารถใช้ชุมชนเป็นสนามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภูมิศาสตร์	3.17	.79	ปานกลาง
7.	เมื่อท่านเห็นเนื้อหาในบทเรียน ท่านทราบทันทีว่าจะนำสื่อการเรียนการสอนแบบใดมาใช้	3.15	.75	ปานกลาง
8.	ท่านรู้จักและเข้าใจการใช้แผนที่ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา ข้อมูลในพื้นที่	3.40	.63	ปานกลาง

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	มาตรฐาน ส 5.1	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
9.	ท่านสามารถใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการตรวจวัดข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น	3.18	.61	ปานกลาง
10.	ท่านมีความรู้และสามารถใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ เช่น แผนที่รัฐกิจ แผนที่กายภาพ แผนที่ธรณีวิทยา ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายทางดาวเทียม	3.30	.64	ปานกลาง
11.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ Remote Sensing	2.33	.85	น้อย
12.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) หรือ GIS	2.49	.93	น้อย
13.	ท่านสามารถใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยี สมัยใหม่ ในการแปลความหมายเชิงภูมิศาสตร์	2.49	.89	น้อย
14.	ท่านเข้าใจข้อดี ข้อจำกัด และสามารถเลือกใช้แผนที่ ชนิดต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมือทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทาง พื้นที่ต่าง ๆ และนำเสนอ	3.14	.81	ปานกลาง
รวม		2.98	.50	ปานกลาง

จากตาราง 22 แสดงว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 มีความรู้ความเข้าใจสาระภูมิศาสตร์ ในมาตรฐานการเรียนรู้ ส 5.1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ของโลกแต่ละแห่งที่ต่างกันในลักษณะทางกายภาพและการดำเนินชีวิตของมนุษย์มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ส่วนครูรู้จักและเข้าใจการใช้แผนที่ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา ข้อมูลในพื้นที่ มีความรู้และสามารถใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ เช่น แผนที่รัฐกิจ แผนที่กายภาพ แผนที่ธรณีวิทยา ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายทางดาวเทียม เข้าใจมิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพและกระบวนการของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดลักษณะกิจกรรมและปรากฏการณ์ในท้องถิ่น สามารถใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการตรวจวัดข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น มีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมภายในชุมชนของท่านและสามารถใช้ชุมชนเป็นสนามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภูมิศาสตร์ เมื่อเห็นเนื้อหาในบทเรียนทราบทันทีว่าจะนำสื่อการเรียนการสอนแบบใดมาใช้ เข้าใจข้อดี ข้อจำกัด และสามารถเลือกใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมือทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางพื้นที่ต่าง ๆ และนำเสนอ มีความชำนาญการสอนในภาคสนาม สามารถสังเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ สามารถใช้พื้นที่จริงในการสอนภูมิศาสตร์และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ มีความพร้อมในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) หรือ GIS สามารถใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการแปลความหมายเชิงภูมิศาสตร์และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ Remote Sensing โดยมีความเข้าใจในระดับน้อย

ตาราง 23 ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ โดยรวมและแยกเป็นรายข้อของมาตรฐาน ส 5.2

ข้อ	มาตรฐาน ส 5.2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
1.	ท่านรู้จักสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน เข้าใจการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของคนในชุมชนได้	3.78	.83	มาก
2.	ท่านรู้จักลักษณะเฉพาะ ความสำคัญ ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยและของโลกได้	3.21	.75	ปานกลาง
3.	ท่านวิเคราะห์ถึงความจำเป็น วิธีการกระจาย และแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างท้องถิ่นได้	3.29	.76	ปานกลาง
4.	ท่านเข้าใจสาเหตุ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรในท้องถิ่นและประเทศได้	3.25	.73	ปานกลาง
5.	ท่านอธิบายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และประเทศได้	3.28	.76	ปานกลาง
6.	ท่านวิเคราะห์ถึงวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับประเทศและระดับโลกได้	3.23	.77	ปานกลาง
7.	ท่านอธิบายบทบาทขององค์กรต่าง ๆ และการประสานความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศได้	3.16	.76	ปานกลาง
8.	ท่านรู้จักวิธีการ มาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหา กฎหมายเฉพาะเรื่องกระบวนการประเมินทางเลือกและตัดสินใจในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้	3.17	.73	ปานกลาง

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	มาตรฐาน ส 5.2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
9.	ท่านรู้จักและรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชน เข้าใจการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่แตกต่างไป ตามสภาพแวดล้อมของชุมชนได้	3.37	.77	ปานกลาง
10.	ท่านเข้าใจถึงความแตกต่างของสิ่งแวดล้อม ทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตในภูมิภาค ต่าง ๆ ของไทย เข้าใจลักษณะการตั้งถิ่นฐาน ประชากรและการอพยพย้ายถิ่นได้	3.78	.94	มาก
11.	ท่านเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของ ประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกได้	3.32	.82	ปานกลาง
12.	ท่านเข้าใจกระบวนการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์ จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรม ที่มีลักษณะพิเศษหรือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ละพื้นที่ในประเทศและโลกได้	3.18	.76	ปานกลาง
13.	ท่านอธิบายการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึง ปัจจุบัน การดำรงชีวิตตามแนวทางการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม ของไทยได้	3.30	.78	ปานกลาง
14.	ท่านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ประชากรกับสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่การ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ ครอบครัวและโรงเรียนได้	3.37	.72	ปานกลาง
15.	ท่านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวด ล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมได้	3.31	.75	ปานกลาง
16.	ท่านอธิบายถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ ต่อสิ่งแวดล้อมได้	3.38	.74	ปานกลาง

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	มาตรฐาน ส 5.2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
17.	ท่านเข้าใจผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรต่อปัญหาและวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมได้	3.44	.73	ปานกลาง
18.	ท่านวิเคราะห์บทบาทในการจัดการและแก้ปัญหาด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้	3.24	.67	ปานกลาง
19.	ท่านสามารถวิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นเฉพาะเรื่อง และความพยายามของมนุษย์ในการแก้ปัญหาสังคมทั้งระดับประเทศและโลกได้	3.16	.67	ปานกลาง
รวม		3.32	.49	ปานกลาง

จากตาราง 23 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 มีความรู้ความเข้าใจสาระภูมิศาสตร์ ในมาตรฐานการเรียนรู้ ส 5.2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รู้จักสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชนเข้าใจการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของคนในชุมชนได้ เข้าใจถึงความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย เข้าใจลักษณะการตั้งถิ่นฐานประชากรและการอพยพย้ายถิ่นได้มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ส่วนเข้าใจผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรต่อปัญหาและวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม อธิบายถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะประชากรกับสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของครอบครัวและโรงเรียน รู้จักและรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชนเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างไปตามสภาพแวดล้อมของชุมชน เข้าใจสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม อธิบายการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน การดำรงชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของไทย วิเคราะห์ถึงความจำเป็น วิธีการกระจายและแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างท้องถิ่น อธิบายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และประเทศ เข้าใจสาเหตุผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรในท้องถิ่นและประเทศ

วิเคราะห์บทบาทในการจัดการและแก้ปัญหาด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
 วิเคราะห์ถึงวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับประเทศและระดับโลก
 รู้จักลักษณะเฉพาะ ความสำคัญ ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากร
 ธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยและของโลก เข้าใจกระบวนการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จาก
 สิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีลักษณะพิเศษหรือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละพื้นที่ใน
 ประเทศและโลก รู้จักวิธีการ มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา กฎหมายเฉพาะเรื่องกระบวนการ
 การ ประเมินทางเลือกและตัดสินใจในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 อธิบายบทบาทขององค์กรต่างๆและการประสานความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ สามารถ
 วิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นเฉพาะเรื่อง และความพยายามของมนุษย์ในการแก้ปัญหาสังคมทั้ง
 ระดับประเทศและโลก ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนน
 จากมากไปหาน้อย

ตาราง 24 ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในด้านการนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตรโดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ
1.	เมื่อท่านได้ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระภูมิศาสตร์ ท่านสามารถกำหนดผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี รายภาคได้	3.32	.73	ปานกลาง
2.	จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นสาระ ภูมิศาสตร์ท่านสามารถนำมากำหนดเป็น สาระการเรียนรู้รายปีรายภาคได้	3.69	.87	มาก
3.	ท่านสามารถกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาคได้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้	3.25	.61	ปานกลาง
4.	ท่านสามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาคได้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ ของท้องถิ่นและชุมชน	3.31	.58	ปานกลาง
5.	ท่านสามารถกำหนดเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ของสาระภูมิศาสตร์ได้เหมาะสมสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้	2.73	.97	ปานกลาง
6.	ท่านสามารถกำหนดเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ของสาระภูมิศาสตร์ได้เหมาะสมสอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้	2.82	.92	ปานกลาง
7.	จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์ มีรายละเอียดเอื้อต่อการเขียนคำอธิบายรายวิชา	3.32	.63	ปานกลาง
8.	ท่านสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้อง กับการกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค	3.35	.63	ปานกลาง

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ
9.	ท่านสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้อง กับการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค	3.20	.74	ปานกลาง
10.	การกำหนดรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ได้เน้น ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะหรือกระบวนการคิดขั้นสูง	3.23	.71	ปานกลาง
11.	ท่านสามารถกำหนดหน่วยการเรียนรู้ได้สอดคล้อง กับคำอธิบายรายวิชา	3.10	.71	ปานกลาง
12.	ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ ท่านมีการบูรณาการทั้งภายในและระหว่าง สาระการเรียนรู้	3.16	.62	ปานกลาง
13.	จากการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและหน่วย การเรียนรู้ที่จัดทำ ท่านสามารถกำหนดแผนการ เรียนรู้ของผู้เรียนและของผู้สอนได้	3.25	.64	ปานกลาง
14.	จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระ ภูมิศาสตร์ ท่านสามารถนำมากำหนดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้	3.19	.62	ปานกลาง
15.	จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระ ภูมิศาสตร์ เอื้อต่อการนำไปจัดแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.26	.62	ปานกลาง
16.	จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์ มีความครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.26	.62	ปานกลาง
17.	จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์ เอื้อต่อการพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	3.27	.67	ปานกลาง
รวม		3.21	.64	ปานกลาง

จากตาราง 24 แสดงว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 มีความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ ไปจัดทำหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นสาระภูมิศาสตร์ สามารถกำหนดผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี รายภาค มีความสามารถในระดับมาก ครูผู้สอนสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้องกับการกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์มีรายละเอียดเพื่อการเขียนคำอธิบายรายวิชา เมื่อศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นสาระภูมิศาสตร์สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี รายภาคสามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาคได้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ ของท้องถิ่นและชุมชน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์เพื่อการพัฒนาทักษะ ที่ดีงามของผู้เรียน และเพื่อการนำไปจัดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ มีความครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาคได้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและหน่วย การเรียนรู้ที่ จัดทำ สามารถกำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนและของผู้สอน การกำหนดรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ได้เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะหรือกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้องกับการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค จากมาตรฐานการ เรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์ สามารถนำมากำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ มีการบูรณาการทั้งภายในและระหว่าง สาระการเรียนรู้ สามารถกำหนดหน่วยการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา สามารถกำหนดเวลาหรือ จำนวนหน่วยกิตของสาระภูมิศาสตร์ได้เหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐาน การเรียนรู้ โดยมีความสามารถในระดับปานกลางเรียงอันดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ตาราง 25 แสดงจำนวน ร้อยละของสื่อและอุปกรณ์การสอนทางภูมิศาสตร์ ที่มีอยู่ใน
โรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จาก
การตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนทั้งหมด 314 คน

อุปกรณ์สื่อการสอนภูมิศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
หมวดอุปกรณ์การสอน		
1. power point	152	48.4
2. อินเทอร์เน็ต	194	61.8
3. แผ่นใส	240	76.4
4. สไลด์	184	58.6
5. วีดิทัศน์	218	69.4
6. วีซีดี	114	36.3
7. ดีวีดี	60	19.1
หมวดเครื่องมือทางภูมิศาสตร์		
1. เทปวัดระยะ	66	21.0
2. เลนส์ขยาย	108	34.4
3. ค้อนธรณี	4	1.3
4. เข็มทิศ	117	37.3
5. G P S	0	0
6. เครื่องเจาะดิน	7	2.2
7. เครื่องวัดน้ำฝน	13	4.1
8. เครื่องมือทดสอบดิน	30	9.6
9. เครื่องวัดทิศทางลม	44	14.0
10. บารอมิเตอร์	89	28.3
11. เทอร์โมมิเตอร์	7	2.2

ตาราง 25 (ต่อ)

อุปกรณ์สื่อการสอนภูมิศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
หมวดแผนที่ทางภูมิศาสตร์		
1. แผนที่เล่ม	213	67.8
2. แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1: 50,000	18	5.7
3. แผนที่อุทกศาสตร์	195	62.1
4. แผนที่ป่าไม้	276	87.9
5. แผนที่แสดงลักษณะกายภาพประเทศไทย	245	78.0
6. แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	243	77.4
7. แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคกลาง	240	76.4
8. แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคตะวันออก	238	75.8
9. แผนที่รัฐกิจภาคเหนือ	243	77.4
10. แผนที่รัฐกิจภาคกลาง	234	74.5
11. แผนที่รัฐกิจภาคตะวันออก	265	84.4
12. ลูกโลก	33	10.5
13. ภาพถ่ายทางอากาศ	57	18.2
14. แผนที่แสดงลักษณะอากาศ	168	53.5
15. แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1 : 250,000	36	11.5
16. แผนที่ธรณีวิทยา	48	15.3
17. แผนที่ดิน	226	72.0
18. แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคเหนือ	230	73.2
19. แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคใต้	238	75.8
20. แผนที่รัฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	228	72.6
21. แผนที่รัฐกิจภาคตะวันตก	244	77.7
22. แผนที่รัฐกิจภาคใต้	24	77.7
23. ภาพถ่ายดาวเทียม	1	9.9

จากตาราง 25 พบว่า โรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีสื่อและอุปกรณ์การสอน เครื่องมือภูมิศาสตร์ในหมวดอุปกรณ์การสอน ได้แก่ สื่อประเภทแผ่นใสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.4 รองลงมา ได้แก่ สื่อประเภทวีดีทัศน์ และอินเตอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 69.4 และ 61.8 ตามลำดับ ในหมวดเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ เครื่องมือประเภทเข็มทิศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา ได้แก่ เลนส์ขยายและบาร์โอมิเตอร์

คิดเป็นร้อยละ 34.4 และ 28.3 ตามลำดับ สื่อการสอนประเภทแผนที่ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ แผนที่ป่าไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.9 รองลงมา ได้แก่ แผนที่รัฐกิจภาคตะวันออก แผนที่แสดงลักษณะกายภาพประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 84.4 และ 78.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ตาราง 26 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระภูมิศาสตร์ ของโรงเรียนนาร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	Ms	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1540.41	770.21	2.256
ภายในกลุ่ม	201	68615.76	341.37	
รวม	203	70,156.17		

จากตาราง 26 แสดงว่า โรงเรียนนาร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาภูมิศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 27 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนาร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	Ms	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2403.47	1201.75	3.565*
ภายในกลุ่ม	201	67752.70	337.08	
รวม	203	70156.17		

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 27 แสดงว่าโรงเรียนนาร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 28 การทดลองความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ของโรงเรียนนาร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน		ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	150.17	154.79	158.69
ขนาดกลาง	150.17	-	3.948	8.542*
ขนาดใหญ่พิเศษ	154.75		-	4.576
ขนาดใหญ่	158.69-			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 28 แสดงว่าโรงเรียนนาร่องที่ขนาดใหญ่ ที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนนาร่องที่มีขนาดกลาง ที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเป็น 158.69 รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยเป็น 154.75 และโรงเรียนขนาดกลางมีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเป็น 150.17

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ตาราง 29 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการทำหลักสูตร
สถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	4.074	1.018	5.337**
ภายในกลุ่ม	301	57.444	.191	
รวม	305	61.518		

** มีระดับในสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 29 แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันคือต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และมากกว่า 21 ปีขึ้นไปมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 30 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ จำแนกตามประสบการณ์การสอนเป็นรายคู่

ประสบการณ์สอน	$\bar{X}$	16-20 ปี	5-10 ปี	ต่ำกว่า 5 ปี	21ปีขึ้นไป	11-15 ปี
		3.0164	3.1799	3.2020	3.2060	3.6471
16-20 ปี	3.0164	-	.1634	.1856	.1896	.6306*
5-10 ปี	3.1799		-	.0221	.2062	.4672*
ต่ำกว่า 5 ปี	3.2020			-	.0040	.4450*
21 ปี ขึ้นไป	3.2060				-	.4410*
11-15 ปี	3.6471					-

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 30 แสดงว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 16-20 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ครูผู้สอนมีประสบการณ์การสอน 5-10 ปี กับครูผู้สอนมีประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปี มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 21 ปีขึ้นไปกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์สูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 3.6471

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดโดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาว่า เป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ก็ยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ครูขาดความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานช่วงชั้นสาระภูมิศาสตร์ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภูมิศาสตร์มีน้อย ซึ่งควรแก้ปัญหาโดยการเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในสาระภูมิศาสตร์และจัดการอบรมในเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจัดการอบรมเกี่ยวกับ Remote Sensing และระบบสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) หรือ GIS อีกทั้งควรจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับวุฒิการศึกษา และสาขาวิชาที่จบ เพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพในการสอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่และควรเชิญวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาสอนนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำหรับความต้องการของครูที่ต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนในรายวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด ได้แก่ วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว และภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ต้องการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีความคิดเห็นต่อ สภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภูมิศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภูมิศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความสามารถของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนนาร่องทดลองใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2544 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 76 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 1 คน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม จำนวน 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมใน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน รวม 532 คน โดยเลือกมาโดยวิธีสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 228 คน

กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรและสภาพความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9718

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8161

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนนาร่อง ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา รวมทั้งสิ้น 76 โรงเรียน โดยแนบบแบบสอบถามไปด้วย
2. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารคณะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยให้ผู้บริหารและครูผู้สอนตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองติดแสตมป์ไปด้วย
3. ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 532 ฉบับ
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 482 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.75 ของแบบสอบถามทั้งหมด
5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามทุกฉบับแล้วแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมิน
2. เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้สถิติ One - way ANOVA และในกรณีที่พบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟล์ (Scheffe) ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

2.2 เปรียบเทียบความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์
จำแนกตามขนาดโรงเรียน

2.3 เปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระ
ภูมิศาสตร์ จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
สาระภูมิศาสตร์

สภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) ทั้งด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร
ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยด้านที่มีระดับปัญหา
มากที่สุดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ คือด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.46$)
และด้านที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุดคือด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ($\bar{X} = 2.79$)

1.1 ด้านบุคลากร ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้าน
บุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากรได้รับ
การประชุมชี้แจงและอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาอยู่ใน
ระดับน้อย โรงเรียนมีบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรมีส่วนร่วมในการ
จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากร
สนใจและกระตือรือร้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลางตามลำดับ

1.2 ด้านหลักสูตร ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ด้าน
หลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความเข้าใจ
ในมาตรฐานต่างๆของสาระภูมิศาสตร์ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องตามที่หลักสูตร
แกนกลางกำหนด หลักสูตรแกนกลางมีการใช้คำศัพท์และภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย เมื่ออ่านหลัก
สูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์สามารถตีความแล้วนำไปเขียนเป็นหลักสูตรสถานศึกษา เมื่ออ่าน
หลักสูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์สามารถเข้าใจทันทีและนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา
มีปัญหในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

1.3 ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 สารภูมิศาสตร์ ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
 ($\bar{X} = 3.13$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบ
 การจัดทำหลักสูตรมีความทันสมัย มีรายละเอียดและความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการ
 ของผู้จัดทำหลักสูตร หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์
 ประกอบการจัดทำหลักสูตรทันเวลาและเพียงพอมีปัญหาในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับ
 คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

1.4 ด้านงบประมาณ ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสารภูมิศาสตร์
 ด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หน่วยงาน
 ต้นสังกัดให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดการ
 ติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี
 คณะกรรมการบริหารการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตร งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 มีเพียงพอ ผู้ปกครองและชุมชนให้ความสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถาน
 ศึกษา ยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดมีปัญหาในระดับ
 ปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ส่วนยึดหลักการใช้งบประมาณอย่าง
 ประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดเป็นปัญหาในระดับน้อย

1.5 ด้านอาคารสถานที่ ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสารภูมิศาสตร์
 ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า
 สถานที่เหมาะสมในการจัดประชุมชี้แจงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและสถานที่เหมาะสมใน
 การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลางโดย
 เรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

1.6 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาร
 ภูมิศาสตร์ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) เมื่อ
 พิจารณารายข้อพบว่า ชุมชนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน ชุมชนและผู้
 ปกครองให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ขอความเห็นจากประชาชนในพื้นที่ และ
 บุคลากรในชุมชนได้เข้ามาร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลางโดยเรียง
 อันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร และด้านงบประมาณมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมีความพร้อมในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีความพร้อมมากที่สุดในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์คือ คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.75$) และด้านที่มีระดับความพร้อมน้อยที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ($\bar{X} = 3.51$)

2.1 ด้านบุคลากร ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูตระหนักในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตน ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน ครูเข้าใจบทบาทการเป็นผู้จัดการหรือผู้อำนวยการช่วยความสะดวกบุคลากรได้รับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู จำนวนบุคลากรมีความเพียงพอต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

2.2 ด้านหลักสูตร ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับการกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน และมาตรฐานช่วงชั้น ในสาระภูมิศาสตร์ มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา สามารถใช้สื่อและอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ได้ตรง ตามเนื้อหาของหลักสูตร สถานศึกษาสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษามีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ส่วนสถานศึกษาสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษามีความพร้อมในระดับปานกลาง

2.3 ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนได้สำรวจความต้องการของครูในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เอกสารและหนังสือสำหรับครูมีปริมาณเพียงพอ โรงเรียนมีสถานที่ในการจัดเก็บสื่อการสอนให้เป็นสัดส่วนมีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ส่วนครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการสอน ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการผลิตสื่อประกอบการสอนและซ่อมแซมได้มีความพร้อมในระดับมาก

2.4 ด้านงบประมาณ ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนได้จัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณทุกขั้นตอน โรงเรียนได้สำรวจความต้องการและความจำเป็นในการใช้งบประมาณภายในโรงเรียนมีความพร้อมในระดับมากโดยเรียงอันดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ส่วนโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการงบประมาณ และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณจากท้องถิ่นมีความพร้อมในระดับมาก

2.5 ด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและอาคารเรียนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความพร้อมในระดับมาก ส่วนจำนวนห้องเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องเรียนมีความกว้างเพียงพอกับการจัดที่สำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้ และมีห้องค้นคว้าปฏิบัติการทางภูมิศาสตร์ให้ผู้เรียนเข้ามาใช้ได้ตลอดเวลาที่มีความพร้อมในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนจากมากไปหาน้อย

2.6 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงแนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้ประสานงานกับแหล่งวิทยาการและวิทยากรจากชุมชน และโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดหาแหล่งการเรียนรู้ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงอันดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) และเมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการเรียนรู้พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์ในมาตรฐานการเรียนรู้ ส. 5.1 ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับลักษณะของโลกทางกายภาพ ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่อันมีผลกระทบต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศได้น้อยกว่า มาตรฐานการเรียนรู้ ส. 5.2 ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 ด้านการนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา สาระภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

ความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ ไปจัดทำหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นสาระภูมิศาสตร์ สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี รายภาค มีความสามารถในระดับมาก ครูผู้สอนสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้องกับการกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์มีรายละเอียดเอื้อต่อการเขียนคำอธิบายรายวิชา เมื่อศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นสาระภูมิศาสตร์สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี รายภาค สามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาคได้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ ของท้องถิ่นและชุมชน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์เอื้อต่อการพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และเอื้อต่อการนำไปจัดแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความครอบคลุม พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาคได้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและหน่วย การเรียนรู้ที่จัดทำ สามารถกำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนและของผู้สอน การกำหนดรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ได้เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะหรือกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้องกับการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์สามารถนำมากำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน การจัดทำหน่วยการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ มีการบูรณาการทั้งภายในและระหว่าง สาระการเรียนรู้ สามารถกำหนดหน่วยการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา สามารถกำหนดเวลาหรือจำนวนหน่วยกิตของสาระภูมิศาสตร์ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ โดยมีความสามารถในระดับปานกลางเรียงอันดับคะแนนจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

4. ผลการวิเคราะห์

การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ของโรงเรียนนำร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่ามีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระภูมิศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนำร่องที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่ามีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นรายคู่

พบว่าโรงเรียนนาร่องที่ขนาดใหญ่ ที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนนาร่อง ที่มีขนาดกลาง ที่ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเป็น 158.69 รองลงมา คือโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยเป็น 154.75 และโรงเรียนขนาดกลางมีความพร้อมในการ ใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเป็น 150.17

5. ผลการวิเคราะห์ การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ความสามารถในการทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของครูผู้ สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันคือต่ำ กว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และมากกว่า 21 ปีขึ้นไปมีความสามารถในการจัด ทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจำแนกตามประสบการณ์การสอนเป็นรายคู่พบ ว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 16-20 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 5-10 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญที่ระดับ .05 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ การสอน 11-15 ปี มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 21 ปีขึ้นไปกับครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระ ภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปีมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์สูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 3.6471

6. การวิเคราะห์แบบสอบถามเพิ่มเติม

6.1 สื่อและอุปกรณ์การสอนทางภูมิศาสตร์ ที่มีอยู่ในโรงเรียนนาร่องทดลองใช้ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีสื่อและอุปกรณ์การสอน เครื่องมือภูมิศาสตร์ในหมวดอุปกรณ์การสอน ได้แก่ สื่อประเภทแผ่นใสมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 76.4 รองลงมา ได้แก่ สื่อประเภทวีดิทัศน์ และอินเตอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 69.4 และ 61.8 ตามลำดับ ในหมวดเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ เครื่องมือประเภทเข็มทิศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา ได้แก่ เลนส์ขยายและบาร์โอมิเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 34.4 และ 28.3 ตามลำดับ สื่อการสอนประเภทแผนที่ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ แผนที่ป่าไม้มากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 87.9 รองลงมา ได้แก่ แผนที่รัฐกิจภาคตะวันออก และแผนที่แสดงลักษณะ
กายภาพประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 84.4 และ 78.0 ตามลำดับ

6.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดโดยสรุปเป็น
ประเด็นสำคัญว่า

ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาว่า เป็นสิ่งที่ดี
เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แต่
อย่างไรก็ตามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ก็ยังประสบปัญหาหลายประการ
เช่น ครูขาดความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานช่วงชั้นสาระภูมิศาสตร์ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ
ด้านภูมิศาสตร์มีน้อย ซึ่งควรแก้ปัญหาโดยการเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในสาระ
ภูมิศาสตร์และจัดการอบรมในเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจัด
การอบรมเกี่ยวกับ Remote Sensing และระบบสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์ (Geographic
Information System) หรือ GIS อีกทั้งควรจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับวุฒิการศึกษา และสาขา
วิชาที่จบ เพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพในการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรนำ
นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่และเชิญวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาสอน
นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำหรับความต้องการของครูที่ต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนในรายวิชาที่สอดคล้อง
กับความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด ได้แก่ วิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น
ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว และภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าอภิปรายได้ดังนี้

สภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม มีความคิดเห็นว่าสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์
โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อเอกสารประกอบหลัก
สูตร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก มีปัญหาอยู่ใน
ระดับปานกลาง การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์
โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ไม่แตกต่างกัน
ทั้งนี้เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สามัญศึกษาจังหวัดของแต่ละจังหวัด เป็นผู้
คัดเลือกโรงเรียนนาร่องโดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ สื่อวัสดุ
อุปกรณ์ และครูต้องมีความกระตือรือร้น มีศักยภาพเพียงพอที่จะเข้ารับการอบรมความรู้ใหม่ ๆ
เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นมาตรฐานการศึกษาและความพร้อมในด้าน

ต่าง ๆ ของโรงเรียนจึงเหมือนกัน อีกทั้งโรงเรียนนาร่องต่างได้รับแนวนโยบาย , การอบรมสัมมนา , เอกสารประกอบการจัดทำหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดทำหลักสูตร, งบประมาณตลอดจนแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไปพร้อมๆ กันในเวลาใกล้เคียงกันจึงส่งผลให้โรงเรียนทุกขนาดมีระดับปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใกล้เคียงกัน นอกจากนี้โรงเรียนเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือโดยตรง จากศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นพี่เลี้ยงให้การช่วยเหลือตรวจติดตามและประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ทำให้ขนาดโรงเรียนไม่มีผลต่อสภาพปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540 : 107 – 124) ได้ศึกษาการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนขนาดใหญ่ ปานกลางและเล็กมีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระ สำเนียงแจ่ม (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่า ปัญหาในการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบในเรื่องของขนาดโรงเรียน

สำหรับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านงบประมาณ มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโรงเรียนนาร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกันมีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน ทั้งนี้โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดปานกลาง เช่น ด้านบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ครูมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบงานสอนเพียงอย่างเดียว และครูผู้สอนได้สอนตรงตามวุฒิการศึกษาและสาขาวิชาที่จบ จึงทำให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่โรงเรียนขนาดปานกลางครูบางส่วนจะจบไม่ตรงตามวุฒิการศึกษาและสาขาวิชาที่สอนทำให้การใช้หลักสูตรขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูมีภาระงานที่รับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการเตรียมความพร้อมในการสอนตามหลักสูตรตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา อาจหาญ (2534 : 92 –93) ที่พบว่าครูในโรงเรียนขนาดกลางไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมการสอน เพราะต้องรับผิดชอบในหน้าที่งานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอน เช่น งานธุรการ การเงิน และโครงการต่าง ๆ ส่วนด้านสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความได้เปรียบโรงเรียนขนาดกลาง เนื่องจากมักจะตั้งอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ซึ่งมีศักยภาพในการช่วยเหลือโรงเรียนได้มากกว่าชุมชนขนาดกลาง ดังที่นำพลย์ กิจรักษ์กุล (2527 : 1) กล่าวว่า การสร้างที่อยู่อาศัยของมนุษย์โดยรวมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่บ้าน และเป็นเมือง ส่วนประกอบสำคัญคือการติดต่อระหว่างกันและกัน ใช้บริการต่าง ๆ เพื่อสนอง

ความต้องการของคนในชุมชนนั้น ๆ เช่น ควรเลือกตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ใกล้โรงเรียน วัด ร้านค้า ที่ทำการรัฐบาลและสาธารณูปโภคซึ่งสอดคล้องกับ Willian H. Chair (1973 : 62) ที่กล่าวว่า การพิจารณาเลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัยควรมีระยะห่างจากโรงเรียน สวนสาธารณะ บริการย่านค้าขายประจำวันโดยอยู่ในระยะการเดินเท้า (Walking distance) และ Chapin (1965 : 374-375) กล่าวว่าพื้นที่ซึ่งเหมาะสมที่จะตั้งถิ่นฐานควรมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับร้านค้า โรงเรียน ในระยะห่างที่สะดวกต่อการเดินทางของประชาชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งบ้านเรือนของมนุษย์ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือมักเลือกตั้งบ้านเรือนบริเวณใกล้

โรงเรียน เพราะฉะนั้นชุมชนจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็ง โรงเรียนขนาดใหญ่มักจะตั้งอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ ซึ่งมีศักยภาพในการสนับสนุนในด้านงบประมาณ แหล่งความรู้ในชุมชน วิทยากรในท้องถิ่นได้ดีกว่าโรงเรียนที่มีขนาดปานกลาง ด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนมาก ได้รับงบประมาณสนับสนุนตามจำนวนรายหัวนักเรียน จึงมีงบประมาณในการจัดจ้าง จัดซื้อ สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์การสอน ที่จำเป็นได้ตามต้องการ อีกทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้รับเงินนอกงบประมาณ จากสมาคมครูผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกิจการต่างๆของโรงเรียนที่จัดขึ้นรวมทั้งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้วย นอกจากนี้โรงเรียนขนาดใหญ่มักเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาและหากโรงเรียนขอความช่วยเหลือมักจะได้รับความร่วมมืออย่างดี

ส่วนการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกตามประสบการณ์การสอนพบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์การสอน 11 – 15 ปี มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์แตกต่างและสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี , 5 – 10 ปี , 16 – 20 ปี

และ 21 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องมาจากการศึกษาครั้งนี้ ครูผู้สอนที่มีหน้าที่จัดทำหลักสูตรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี และมีประสบการณ์การสอนระหว่าง 11 – 15 ปี กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีความชำนาญในเนื้อหาสาระที่สอน การจัดทำแผนการสอนและได้ผ่านการอบรมสัมมนา ดูงาน จนมีประสบการณ์ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญและมีความเชื่อมั่นผลักดันให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีศักยภาพและประสิทธิภาพ ได้ดีกว่ากลุ่มอื่น ส่วนครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี กำลังอยู่ในช่วงการเรียนรู้และศึกษางาน จึงขาดความเชื่อมั่นเป็นผลให้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ต่ำกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนระหว่าง 11 – 15 ปี ส่วนครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป มีวุฒิสูงอาจขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการศึกษาอบรมและยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ได้น้อย เพราะพฤติกรรมและความคิดใหม่จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อได้สละความคิดเดิม ประสบการณ์เดิม และความ

เชื้อของตัวเองออกไปเสียก่อน (พัฒนา สุขประเสริฐ, 2539 : 24) จึงเป็นผลให้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สารภูมิศาสตร์อยู่ในระดับต่ำซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลีพร เพียรช่าง (2544 : 65) ที่วิจัยผลการศึกษาอบรมครูเรื่องการสอนทักษะการพูดโดยใช้กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสารของครูสอนภาษาอังกฤษโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ที่พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีประสบการณ์การสอน 11 – 15 ปี เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระอื่น
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. ควรศึกษาปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาหลักสูตรในอนาคต
4. ควรศึกษารูปแบบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทางไกล เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการเท่าเทียมกันทางการศึกษา
5. ควรศึกษาความจำเป็นของครูผู้สอนสารภูมิศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับRemote Sensing และระบบสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) หรือ GIS

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองวิจัยทางการศึกษา. (2544). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา คุณานุรักษ์. (2535). **หลักสูตรและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2532). **การศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉวีวรรณ ศรีธีรัตน์. (2536). **ปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ชูลีพร เพียรช่าง .(2544). **ผลการศึกษาอบรมครูเรื่องการสอนทักษะการพูดโดยใช้กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสารของครูสอนภาษาอังกฤษโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ ลิทธิวงศ์. (2539). **การใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมที่ได้รับรางวัลพระราชทานจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ธัชชัย นาจำปา. (2542). **การศึกษาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุทัยธานี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ธำรง บัวศรี. (2532). **ทฤษฎีหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โรงเรียนคุรุสภา.
- นำวัลย์ กิจรัชกุล .(2528). **ภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- นำสง ทรงวัฒนะสิน. (2542). **การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม . อัดสำเนา.

- นิคม รัตนจันทร์. (2542). **การประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สังคมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อัดสำเนา .
- บุญชม ศรีสะอาด. (2528). **พัฒนาหลักสูตรและการสอน.** มหาสารคาม : ประสานการพิมพ์ ----- (2541). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญลือ ศรีสุวรรณ. (2541). **การบริหารและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กิ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ประจวบ กำเนิดสิงห์. (2541). **ปัญหาการสอนของครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 10 สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533).** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภูมิศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยมหาสารคาม. อัดสำเนา.
- ประสพ โพธิสม. (2535). **การศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันและปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ใน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี .** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ปราโมทย์ รินทราข. (2541). **การใช้หลักสูตรของโรงเรียนมัธยม ปี พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2533) สำนักงานกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. อัดสำเนา.
- ปานทิพย์ สุขสมถิน. (2536). **ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 .** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.
- พวงเพชร ธนสิน. (2543). **ภูมิศาสตร์กายภาพแนวบูรณาการ.** เชียงใหม่ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พัฒนา สุขประเสริฐ .(2539). *กลยุทธ์ในการอบรม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภิญโญ ศรีม่วง. (2539). *ปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา).
มหาสารคามฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. อุดรธานี.
- มณีรัตน์ ทองลัมพ์. (2533). *ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา (ส 504) ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในโรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดรธานี.
- ราชันย์ บุญธิมา. (2542). *ปัจจัยที่เอื้อต่อผลของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติกรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย*. ปรินญาณินพนธ์ ศษ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2533). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, 18 – 11 กุมภาพันธ์ – มีนาคม). “ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมายเรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้.” ข่าวสารการวิจัยทางการศึกษา. 18 (3) : 5
- วิชาการ , กรม. (2539) . *การประเมินผลการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2545). *แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2544). *หลักสูตรท้องถิ่น*. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระ สำเนียงแจ่ม. (2542). *ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อุดรธานี.

- ศึกษาธิการ , กระทรวง .(2544). **ทิศทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน** . กรุงเทพฯ :
ม.ป.พ.
- (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช .
- ศึกษาธิการ , กระทรวง. (ม.ป.ป.). **กรอบหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ศักดิ์สิน ช่องดารากุล. (2537). **การศึกษาความต้องการของบุคลากรท้องถิ่น เพื่อการจัด
สร้างกรอบและตัวอย่างแผนการสอน รายวิชา ส 071 (ท้องถิ่นของเรา)
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดตรัง**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภูมิศาสตร์).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมทรง ชุมรักษ์. (2542). **การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ
ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัด
ภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- สงัด อุทรานันท์. (2526). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ**. กรุงเทพฯ :
สยามการพิมพ์.
- (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ :
มิตรสยาม.
- สนั่น เมตุลา. (2542). **ปัญหาการใช้หลักสูตรดัดแปลงของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
อัดสำเนา.
- สุมิตร คุณานุกร. (2523). **หลักสูตรและการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชวนชม.
- เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ. (2540) . **การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนใน
โครงการ ปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศรี ไชยสร. (2526). **ระบบหลักสูตร – การสอน** . เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำไพ ดินะมาส. (2535). **การเตรียมการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในจังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลัก
สูตรและ การสอน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.

Good, Carter V. (1977). **Dictionary of Education**. Boston : Allyn and Bacon.

Heller, Gerald Alan. (1975,September). "An Examination of the Extent to Which Trends in Social Studies Education Are Incorporated into Social Studies Method Courses in the United States," **Dissertation Abstracts International**. 36 : 1424 – A-1425-A

Reynolds, Billy Gene. (1970,May). "Social Studies Practices in Selected Secondary School In East Tennessee," **Dissertation Abstracts International** . 30 : 4879-A

Williams, James C. (1973, October). "The social Sciences – UP or Down?," **The Social Studies**. 64 : 210 – 215.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

**แบบสอบถามฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ
และคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง**

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
สาระภูมิศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนาร่องทดลองใช้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ตอน แต่ละตอนจะสอบถามในเรื่องต่อไปนี้
 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตร
 สถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์
 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระ
 ภูมิศาสตร์

2. แบบสอบถามชุดนี้จะเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยคำตอบของท่านมีความสำคัญต่อการ
 วิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับโดยไม่ให้มีผลกระทบกระเทือนต่อท่านจึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาอ่านข้อคำถามโดยละเอียดและเลือกตอบคำถามทุกข้อตามที่
 ท่านเห็นว่าเป็นจริง และเมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วกรุณานำส่งผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่ง
 ว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

รักษาภรณ์ ทองแป้น
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ด้วยข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 25 ปี () 25 - 35 ปี
() 36 - 45 ปี () 46 - 55 ปี
() 55 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์การทำงาน

() ต่ำกว่า 5 ปี () 5 - 10 ปี
() 11 - 15 ปี () 16 - 20 ปี
() 21 ปีขึ้นไป

4. วุฒิทางการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขาหรือวิชาเอก
() ปริญญาตรี สาขาหรือวิชาเอก
() ปริญญาโท สาขาหรือวิชาเอก
() อื่น ๆ โปรดระบุ

5. ท่านเคยเข้ารับการอบรมประชุมปฏิบัติการหรืออบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หรือไม่

() ไม่เคย
() เคย (โปรดระบุหน่วยงานที่จัด ระบุได้มากกว่า 1 หน่วยงาน ได้แก่)
5.1
5.2
5.3
5.4
5.5

6. ขนาดโรงเรียนของท่าน

() โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 500 - 1,499คน)
() โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน 1500 - 2,499)
() โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 2,500 ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด มีหลักเกณฑ์ในการเลือกตอบดังนี้

- มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของท่านมากที่สุด
 มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของท่านมากพอสมควร
 ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของท่านปานกลาง
 น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของท่านน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของท่านน้อยที่สุด

ข้อความ	ความคิดเห็นหรือการกระทำ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคลากร					
1. บุคลากรได้รับการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2. บุคลากรได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
3. บุคลากรได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
4. บุคลากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
5. บุคลากรสนใจและกระตือรือร้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
6. โรงเรียนมีบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
ด้านหลักสูตร					
1. หลักสูตรแกนกลางมีการใช้คำศัพท์และภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย					
2. เมื่ออ่านหลักสูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์ท่านเข้าใจทันทีและสามารถนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา					
3. ท่านสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด					
4. เมื่ออ่านหลักสูตรแกนกลางสาระภูมิศาสตร์ท่านสามารถตีความและนำไปเขียนเป็นหลักสูตรสถานศึกษาได้					

ข้อความ	ความคิดเห็นหรือการกระทำ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5 ท่านมีความเข้าใจในมาตรฐานต่างๆของสาระภูมิศาสตร์ได้					
<u>ด้านสื่อเอกสารประกอบหลักสูตร</u>					
1. เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดทำหลักสูตรมีเพียงพอ					
2. หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดทำหลักสูตรทันเวลา					
3. เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดทำหลักสูตรมีความทันสมัย					
4. เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดทำหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้จัดทำหลักสูตร					
5. เอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดทำหลักสูตรมีรายละเอียดและความชัดเจน					
<u>ด้านงบประมาณ</u>					
1. หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2. ผู้ปกครองและชุมชนให้ความสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
3. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีเพียงพอ					
4. มีการจัดการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
5. มีคณะกรรมการบริหารการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตร					
6. ยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด					
<u>ด้านอาคารสถานที่</u>					
1. สถานที่เหมาะสมในการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2. สถานที่เหมาะสมในการจัดประชุมชี้แจงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อความ	ความคิดเห็นหรือการกระทำ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก</u>					
1. ชุมชนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2. ชุมชนและผู้ปกครองให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์					
3. บุคลากรในชุมชนได้เข้ามาร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
4. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ขอความเห็นจากประชาชนในพื้นที่					
6. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดที่ท่านมีความคิดเห็นว่าสอดคล้องกับสภาพโรงเรียนของท่านมากที่สุด มีหลักเกณฑ์ในการเลือกตอบดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
มากหมายถึง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากพอสมควร
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อยที่สุด

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคลากร					
1. ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน					
2. บุคลากรได้รับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
3. จำนวนบุคลากรมีความเพียงพอต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
4. ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู					
5. ครูตระหนักในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตน					
6. ครูมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง					
7. ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
8. ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา					
9. ครูเข้าใจบทบาทการเป็นผู้จัดการหรือผู้อำนวยความสะดวก					

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านหลักสูตร</u>					
1. สถานศึกษาเขียนคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา					
2. มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับการกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค					
3. มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา					
4. มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน และมาตรฐานช่วงชั้น ในสาระภูมิศาสตร์					
5. สามารถใช้สื่อและอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ได้ตรงตามเนื้อหา ของหลักสูตร					
<u>ด้านสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตร</u>					
1. โรงเรียนได้สำรวจความต้องการของครูในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์					
2. ครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการสอน					
3. ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการผลิตสื่อประกอบการสอนและ ซ่อมแซมได้					
4. โรงเรียนมีสถานที่ในการจัดเก็บสื่อการสอนให้เป็นสัดส่วน					
5. เอกสารและหนังสือสำหรับครูมีปริมาณเพียงพอ					
<u>ด้านงบประมาณ</u>					
1. โรงเรียนได้จัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี					
2. โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการงบประมาณ					
3. โรงเรียนได้สำรวจความต้องการและความจำเป็นในการใช้งบประมาณ ภายในโรงเรียน					
4. โรงเรียนยึดหลักการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูง สุด					
5. โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณทุกชั้นตอน					

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. โรงเรียนได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณจากท้องถิ่นและหน่วยงานต้นสังกัด					
<u>ด้านอาคารสถานที่</u>					
1. สภาพอาคารเรียนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
2. จำนวนห้องเรียนมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
3. ห้องเรียนมีความกว้างเพียงพอกับการจัดที่สำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้					
4. ครูเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน					
5. มีห้องค้นคว้าปฏิบัติการทางภูมิศาสตร์ให้ผู้เรียนเข้ามาใช้ได้ตลอดเวลา					
<u>สภาพแวดล้อมภายนอก</u>					
1. โรงเรียนได้ประสานงานกับแหล่งวิทยาการและวิทยาการจากชุมชน					
2. ชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น					
3. หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา					
4. โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดหาแหล่งการเรียนรู้					
5. โรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงแนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา					

**แบบสอบถามฉบับที่ 2 สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4**

เรื่อง

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
สาระภูมิศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนำร่องทดลองใช้
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน แต่ละตอนจะสอบถามในเรื่องต่อไปนี้
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาสาระ
ภูมิศาสตร์ประกอบด้วย
 - 2.1 ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์
 - 2.2 การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพิ่มเติม ประกอบด้วย
 - 3.1 สื่ออุปกรณ์ในการสอนสาระภูมิศาสตร์
 - 3.2 ข้อเสนอแนะ
2. แบบสอบถามชุดนี้จะเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยคำตอบของท่านมีความสำคัญต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับโดยไม่ให้มีผลกระทบกระเทือนต่อท่านจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาอ่านข้อคำถามโดยละเอียดและเลือกตอบคำถามทุกข้อตามที่ท่านเห็นว่าเป็นจริง และเมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วกรุณานำส่งผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ธวัช วรรณ ทอแป้น
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ด้วยข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 25 ปี

() 25 - 35 ปี

() 36 - 45 ปี

() 46 - 55 ปี

() 55 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์การสอน

() ต่ำกว่า 5 ปี

() 5 - 10 ปี

() 11 - 15 ปี

() 16 - 20 ปี

() 21 ปีขึ้นไป

4. วุฒิทางการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขาหรือวิชาเอก

() ปริญญาตรี สาขาหรือวิชาเอก

() ปริญญาโท สาขาหรือวิชาเอก

() อื่น ๆ โปรดระบุ

5. ท่านสอนในสาระใดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(ตอบได้มากกว่า 1 สาระ)

() สาระที่ 1: ศาสนา : ศีลธรรม และจริยธรรม

() สาระที่ 2: หน้าที่พลเมือง

() สาระที่ 3: เศรษฐศาสตร์

() สาระที่ 4: ประวัติศาสตร์

() สาระที่ 5: ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

6. ท่านเคยเข้ารับการอบรมประชุมปฏิบัติการหรืออบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หรือไม่

() ไม่เคย

() เคย (โปรดระบุหน่วยงานที่จัด ระบุได้มากกว่า 1 หน่วยงาน ได้แก่)

1.

2.

3.

7. ท่านเคยเข้าอบรมประชุมปฏิบัติการ หรืออบรมสัมมนาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์หรือไม่

() ไม่เคย

() เคย (โปรดระบุหน่วยงานที่จัด ระบุได้มากกว่า 1 หน่วยงานได้แก่)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความรู้ความเข้าใจ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย (/) ในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้นที่ตรงกับความเป็นจริง มีหลักเกณฑ์กับการเลือกตอบดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ท่านมีความรู้ความเข้าใจในสาระภูมิศาสตร์มากที่สุด
 มาก หมายถึง ท่านมีความรู้ความเข้าใจในสาระภูมิศาสตร์มากพอสมควร
 ปานกลาง หมายถึง ท่านมีความรู้ความเข้าใจในสาระภูมิศาสตร์ปานกลาง
 น้อย หมายถึง ท่านมีความรู้ความเข้าใจในสาระภูมิศาสตร์น้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ท่านมีความรู้ความเข้าใจในสาระภูมิศาสตร์น้อยที่สุด

ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
. มาตรฐาน ส 5.1 1. ท่านเข้าใจมิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพและกระบวนการของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดลักษณะกิจกรรมและปรากฏการณ์ในท้องถิ่น					

ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ท่านสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ของโลกแต่ละแห่งที่ต่างกันในลักษณะทางกายภาพและการดำเนินชีวิตของมนุษย์					
3. ท่านสามารถสังเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ					
4. ท่านสามารถใช้พื้นที่จริงในการสอนภูมิศาสตร์และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
5. ท่านมีความชำนาญการสอนในภาคสนาม					
6. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมภายในชุมชนของท่านและสามารถใช้ชุมชนเป็นสนาม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภูมิศาสตร์					
7. เมื่อท่านเห็นเนื้อหาในบทเรียน ท่านทราบทันทีว่าจะนำสื่อการเรียนการสอนแบบใดมาใช้					
8. ท่านรู้จักและเข้าใจการใช้แผนที่ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาข้อมูลในพื้นที่					
9. ท่านสามารถใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการตรวจวัดข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ในห้องถื่น					
10. ท่านมีความรู้และสามารถใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ เช่น แผนที่รัฐกิจแผนที่กายภาพ แผนที่ธรณีวิทยา ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายทางดาวเทียม					
11. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ Remote Sensing					
12. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) หรือ GIS					
13. ท่านสามารถใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการแปลความหมายเชิงภูมิศาสตร์					
14. ท่านเข้าใจข้อดี ข้อจำกัด และสามารถเลือกใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมือทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางพื้นที่ต่าง ๆ และนำเสนอ					

ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>มาตรฐาน ส 5.2</u>					
1. ทำนารู้จักสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน เข้าใจการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของคนในชุมชน					
2. ทำนารู้จักลักษณะเฉพาะ ความสำคัญ ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยและของโลก					
3. ทำนวิเคราะห์ถึงความจำเป็น วิธีการกระจายและแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างท้องถิ่น					
4. ทำนเข้าใจสาเหตุ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรในท้องถิ่นและประเทศ					
5. ทำนอธิบายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และประเทศ					
6. ทำนวิเคราะห์ถึงวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับประเทศและโลก					
7. ทำนอธิบายบทบาทขององค์กรต่าง ๆ และการประสานความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ					
8. ทำนรู้จักวิธีการ มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา กฎหมายเฉพาะเรื่องกระบวนการ ประเมินทางเลือกและตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
9. ทำนรู้จักและรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชน เข้าใจการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่แตกต่างไปตามสภาพแวดล้อมของชุมชน					
10. ทำนเข้าใจถึงความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย เข้าใจลักษณะการตั้งถิ่นฐาน ประชากร และการอพยพย้ายถิ่น					
11. ทำนเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก					
12. ทำนเข้าใจกระบวนการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีลักษณะพิเศษหรือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละพื้นที่ในประเทศและโลก					

ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13. ท่านอธิบายการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน การดำรงชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของไทย					
14. ท่านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะประชากรกับสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของครอบครัวและโรงเรียน					
15. ท่านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม					
16. ท่านอธิบายถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม					
17. ท่านเข้าใจผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรต่อปัญหาและวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม					
18. ท่านวิเคราะห์บทบาทในการจัดการและแก้ปัญหาด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น					
19. ท่านสามารถวิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นเฉพาะเรื่อง และความพยายามของมนุษย์ในการแก้ปัญหาสังคมทั้งระดับประเทศและโลก					

2.2 การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบการนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระภูมิศาสตร์ ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย (/) ในช่อง ขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้นที่ตรงกับความเป็นจริง มีหลักเกณฑ์กับการเลือกตอบ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ท่านมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ได้มากที่สุด

มาก หมายถึง ท่านมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ได้มากพอสมควร

ปานกลาง หมายถึง ท่านมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ได้ปานกลาง

น้อย หมายถึง ท่านมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ได้น้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ท่านไม่มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรรู้และความเข้าใจในสาระภูมิศาสตร์เลย

การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เมื่อท่านได้ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระภูมิศาสตร์ ท่านสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี รายภาค					
2. จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระภูมิศาสตร์ท่านสามารถนำมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค					
3. ท่านสามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค ได้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ					
4. ท่านสามารถกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค ได้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน					

การนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ไปจัดทำหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ท่านสามารถกำหนดเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ของสาระภูมิศาสตร์ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้					
6. ท่านสามารถกำหนดเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ของสาระภูมิศาสตร์ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
7. จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์มีรายละเอียดเกี่ยวกับการเขียนคำอธิบายรายวิชา					
8. ท่านสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้องกับการกำหนดผลการเรียนรู้รายปี รายภาค					
9. ท่านสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้สอดคล้องกับการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี รายภาค					
10. การกำหนดรายวิชาคำอธิบายรายวิชาได้เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะหรือกระบวนการคิดขั้นสูง					
11. ท่านสามารถกำหนดหน่วยการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา					
12. ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ ท่านมีการบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้					
13. จากการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำท่านสามารถกำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนและของผู้สอนได้					
14. จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์ ท่านสามารถนำมากำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
15. จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์เอื้อต่อการนำไปจัดแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
16. จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์มีความครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์					
17. จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในสาระภูมิศาสตร์เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน					

ตอนที่ 3 สอบถามเพิ่มเติม ประกอบด้วย

3.1 สอบถามเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ในการสอนภูมิศาสตร์

คำชี้แจง โรงเรียนของท่านมีสื่ออุปกรณ์การสอนภูมิศาสตร์ชนิดใดต่อไปนี้ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามความเป็นจริง

หมายเหตุ ✓ ตามความเป็นจริง

หมวดแผนที่	
☐ แผนที่เล่ม	☐ แผนที่แสดงลักษณะอากาศ
☐ แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1 : 50,000	☐ แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1 : 250,000
☐ แผนที่อุทกศาสตร์	☐ แผนที่ธรณีวิทยา
☐ แผนที่ป่าไม้	☐ แผนที่ดิน
☐ แผนที่แสดงลักษณะกายภาพประเทศไทย	☐ แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคเหนือ
☐ แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
☐ แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคกลาง	☐ แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคตะวันตก
☐ แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคตะวันออก	☐ แผนที่แสดงลักษณะกายภาพภาคใต้
☐ แผนที่รัฐกิจภาคเหนือ	☐ แผนที่รัฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
☐ แผนที่รัฐกิจภาคกลาง	☐ แผนที่รัฐกิจภาคตะวันตก
☐ แผนที่รัฐกิจภาคตะวันออก	☐ แผนที่รัฐกิจภาคใต้
☐ ลูกโลก	☐ ภาพถ่ายดาวเทียม
☐ ภาพถ่ายทางอากาศ	☐ อื่น ๆ ระบุ

หมวดอุปกรณ์การสอน	หมวดเครื่องมือ
☐ power point ☐ อินเทอร์เน็ต ☐ แผ่นใส ☐ สไลด์ ☐ วีดิทัศน์ ☐ วีซีดี ☐ ดีวีดี ☐ อื่น ๆ ระบุ	☐ เทปวัดระยะ ☐ เลนส์ขยาย ☐ ค้อนธรณี ☐ เข็มทิศ ☐ GPS ☐ เครื่องเจาะดิน ☐ เครื่องวัดน้ำฝน ☐ เครื่องมือทดสอบดิน ☐ เครื่องวัดทิศทางลม ☐ บารอมิเตอร์ ☐ เทอร์โมมิเตอร์ ☐ อื่น ๆ ระบุ

3.2 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์

3.2.1 ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 สาระภูมิศาสตร์อย่างไร

.....

.....

.....

3.2.2 ท่านต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนในรายวิชาใดที่สอดคล้องกับความต้องการของ
 ท้องถิ่น

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้า
และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ทม 1012/ 0435

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๔ มกราคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดตรัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรัชฎาภรณ์ ทองแป้น นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี วรรณวิ และ อาจารย์ศักดิ์สิน ช้องคารากุล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ คณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์ สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดตรัง ตอบแบบสอบถามศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสาระภูมิศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ของโรงเรียนนำร่องทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรัชฎาภรณ์ ทองแป้น ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-2584119

หมายเหตุ: ต้องการสอบถามข้อมูล กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ที่ทำงาน 02-2484287-8 มือถือ 09-1775517

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายธำรง ชูทัพ	ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
2. นางกรรณิการ์ จันทิรัญ	นักวิชาการสอบ 8ว
สำนักงานทดสอบ กระทรวงศึกษาธิการ
3. นางสาวอรนุช อยู่ทิม	นักวิชาการสอบ 7ว
สำนักงานทดสอบ กระทรวงศึกษาธิการ
4. นางลำไย สนั่นรัมย์	นักวิชาการสอบ 7ว
สำนักงานทดสอบ กระทรวงศึกษาธิการ
5. นางประไพ ปาสาณพันธ์ุ	นักวิชาการสอบ 7ว
สำนักงานทดสอบ กระทรวงศึกษาธิการ
6. นางสาวบังอร กมลวัฒนา	นักวิชาการสอบ 7ว
สำนักงานทดสอบ กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นางสาวรัชฎาภรณ์ ทองแป้น

วัน/เดือน/ปีเกิด

4 กรกฎาคม 2519

สถานที่เกิด

อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

53 / 7 หมู่ 8 ตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่

จังหวัดนนทบุรี 11140

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

ครูผู้สอน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

7 ซอยคอนเวนต์ ถนนสีลม เขตบางรัก

กรุงเทพมหานคร 10500

ประวัติทางการศึกษา

พ.ศ. 2536

จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ

จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2541

ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต (คป.)

จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

พ.ศ. 2546

ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) ภูมิศาสตร์

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร